

№ 141 (20156) 2012-рэ илъэс ГЪУБДЖ БЭДЗЭОГЪУМ и 24-рэ

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

 Іоф зымышІзу республикэм ис цІыфхэм япчъагъэ нахь макІэ шІыгъэным ыкІи а лъэ-

ныкъомкІэ къэуцурэ гумэкІы- типшъэрылъ шъхьаІэу тэлъыгъохэр дэгъэзыжьыгъэнхэм тэ, — къыІуагъ ТхьакІущынэ сыдигъуи тынаІэ тетэгъэты, ар Аслъан.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм

Илъэсыбэ хъугъэу гуетыныгъэ фыряІэу Іоф зэрашІэрэм, муниципальнэ образованиеу «Мыекъопэ районым» исоциальнэ-экономикэ хэхьоныгъэ яІахьышхо зэрэхашІыхьэрэм ыкІи урысые предпринимательствэм и Мафэ ихэгъэунэфыкІын епхыгъэу Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытхъу тхылъ афагъэшъошагъ:

- Агафонов Анатолий Николай ыкъом, унэе предпринимателым, мэкъумэщ хъызмэтшІапІэм ипащэ;
- Орлов Георгий Арчил ыкъом, унэе предпринимателым;
- ПатІыкьо Анзор Сэфэрбый ыкьом, OOO-у «Щэ комбинатэу «Красноульскэр» зыфиГорэм идиректор.

<u> ІОНЫГЪУ-2012</u>

МэфищкІэ — гектар

Республикэм мэкъу-мэщымкІэ и Министерствэ къызэрикъыкІоцІ бжыхьэ коц гектар мини 9,7-рэ фэдиз Іуахыжьыгъ. ПстэумкІи коц гектар мин 64,6-м ехъоу аугъоижьын фаем щыщэу тыгъуасэ ехъулІэу Іуахыжьыгъэр гектар мин 58-м фэдиз хьазыр, ар аугъоижьын фаем ипроцент 89-рэ.

Районхэм коц гектар пчъагъэу Іуахыжьыгъэр ыкІи гектар тельытэу центнер пчъагъзу къырахыгъэр: Теуцожьыр — 4039-рэ, 34-рэ, Красногвардей-

скэр — 9614-рэ, 31-рэ, Джаджэр — 17143-рэ, 30,9-рэ, ШэуджэтыгъэмкІэ, аужырэ мэфищым ныр — 10498-рэ, 30,5-рэ, Кощхьаблэр — 11466-рэ, 23,2-рэ, Тэхъутэмыкъуаер — 1250-рэ, 21-рэ, Мыекъуапэр — 961-рэ, 16,9-рэ. Тыгъуасэ ехъулГэу аугъоижьыгъэ коцым изы гектар центнер 28,8-рэ къырахи, тонн мини 169-м фэдиз къахьыжьыгъ.

ПстэумкІи фышъхьэ лэжьыгъэ гектар мин 78.3-м ехъоу республикэм къыщагъэк Іыгъэм щыщэу бэдзэогъум и 23-м ехъулІзу Іуахыжьыгъэр гектар

мин 71,3-рэ. Ащ гектар тельытэу центнер 28-рэ къытыгъ, лэжьыгъэ тонн мин 200-м фэдиз хьазыр къахьыжьыгъ.

Лэжьыгъэр зыщы Уахыжыыгъэ гектар мин 42-м фэдизмэ уарзэр аупкІатэзэ комбайнэхэм хыпкъым хатэкъчагъ. Аш дакІоу хыпкъ гектар мин 32-м фэдизмэ ашъхьашъо тырагъэушъэбыкІыгъ. Республикэм пстэумкІи тыгъуасэ ехъулІэу полупарэу къыщаІэтыгъэр гектар мини 5-м фэдиз хьазыр.

ЛІЭХЪУСЭЖЪ Хьаджэрэтбый.

ЛІышъхьэм иІофшіэгъу зэІукІэгъухэр

Галина Цыганковам къызэрэхигъэщыгъэмкІэ, непэрэ мафэм ехъулІэу ІофшІапІэ зимыГэу (учетым хэуцуагъэхэр арых) Адыгеим исыр процент 1,7-рэ мэхъу е нэбгырэ 4638-рэ. 2011-рэ илъэсым мыщ фэдэ иуахътэ ар процент 1,9-рэ хъущтыгъэ. ЦІыфхэм ІофшІэпІэ мехнеститостестя дехеІпыІР, ахэм ябизнес къызэ Уахын амал яІэным фэІорышІэрэ хэушъхьэфыкІыгъэ программэхэм яшІуагъэкІэ республикэм мыщ фэдэ гъэхъэгъэшІўхэр ышІынхэ зэрилъэкІыгъэр ГъэІорышІапІэм ипащэ къыІуагъ. Къэгъэлъэгъонэу яІэхэм тапэкІи ахагъахъозэ, цІыфхэм ІэпыІэгъу афэхъунхэм Гоф зэрэдашГэщтым къыкІигъэтхъыгъ.

-е ст не Ішфо і мехфы ІЦ гъотыгъэнымкІэ федеральнэ рихыгъ.

къулыкъум игупчэ ипащэу Юрий Герций зыкІэтхэжьыгъэ рэзэныгъэ тхылъыр илъэс пчъадехуІшетей ует ует ует ует ует ует ышІыхэзэ Іоф зышІэрэ, республикэм исоциальнэ-экономическэ зытет нахышІу шІыгъэным дэлэжьэрэ АР-м и ЛІышъхьэ зэІукІэгъум къыщыратыжьыгъ.

Социальнэ зэпхыныгъэм зегъэушъомбгъугъэным, АР-м ипрофсоюзхэм шІуагъэ къытэу Іоф зэрадишІэрэм афэшІ УФ-м ипрофсоюзхэм я Федерацие ипащэ иунашъокІэ бгъэхалъхьэу «За Содружество» зыфи-Іорэр АР-м и ЛІышъхьэу ТхьакІущынэ Аслъан джащ фэдэу къыфагъэшъошагъ.

ТХЬАРКЪОХЪО Адам. Сурэтыр А. Гусевым ты-

Депутатхэм апай Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм ияпшІыкІуенэ-

рэ зэхэсыгьо 2012-рэ ильэсым бэдзэогъум и 25-м зэГуагъакГэ. Іофыгьоу зэхэсыгьом зыщатегущы і эщтхэм мы къык і эльыкІохэрэр ахагъэхьагъэх: законопроектхэу «ШІушІэ ІофшІэным къэралыгъо ІэпыІэгъу етыгъэным ехьылІагъ», «Адыгэ Республикэм щыпсэурэ цІыф куп заулэмэ социальнэ ІэпыІэгъу ятыгъэным ылъэныкъокІэ Адыгэ Республикэм и Законхэм ащыщхэм ■ зэхъокІыныгъэхэр афэшІыгъэнхэм ехьылІагъ» зыфиІохэрэм ятІонэрэу ахэпльэгьэныр; законопроектхэу: «Адыгэ Республикэм бюджет Іофыр зэрэщызэхэщагьэм ехьылІагь», «Транспорт хэбзэІахьым ехьылІагь», «Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкІэ и Гупчэ комиссие ехьылІагь», «Адыгэ Республикэм икъалэ, ирайон, хэдзынхэмкІэ ячІыпІэ комиссиехэм яхьылІагъ», «Муниципальнэ образованием ипащэ ихэдзын ехьылІагь», «Адыгэ Республикэм имуниципальнэ образование хэдзынхэмкІэ икомиссие ехьылІагъ», «Гъэсэныгъэм ехьылІагъ», «Адыгэ Республикэм ис цІыфхэмрэ чІыпІэу ащ ыубытырэмрэ ошІэ-джэмышІагъэ зыхэлъ чІыопс ыкІи техногеннэ тхьамык Гагьохэм ащыухъумэгъэнхэм ехьыл Гагь», «Жъэгъэузым земыгъэушъомбгъугъэным ехьылІагъ», «ВИЧ-инфекциекІэ заджэхэрэм къыхэкІырэ узым Адыгэ Республикэм зы-щемыгъэушъомбгъугъэным ехьылІагъ», «Адыгэ Республикэм инвестиционнэ ІофшІэныр зэрэщызэхэщагьэм ехьылІагь», «Къэралыгъо-унэе зэдэлэжьэныгъэм ыльэныкъокІэ Адыгэ Республикэм икъэралыгьо политикэ ехьылІагь», «ЫпкІэ хэмыльэу юридическэ ■ ІзпыІзгъу къыратыным ифитыныгъзу цІыфым иІзр гъзцэкІзгъзным ехьылІагъ» зыфиІохэрэм зэхъокІыныгъэхэу афашІыщтхэм яхьылІагъэхэм апэрэ еджэгъумкІэ ахэпльэныр, Адыгэ Респуб-

яІухыжын зэрэщыкІорэм фэгъэхьыгъэр ыкІи нэмыкІ Іофыгъохэр. Зэхэсыгъор сыхьатыр 11.00-м Жуковскэм ыцІэкІэ щыт урамым тет унэу N 22-м щаублэщт.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и

Тхьаматэ игуадзэу ІЭЩЭ Мухьамэд.

ликэм иминистрэхэм я Кабинет иинформациеу Адыгэ Республикэм игидротехническэ псэуалъэхэм язытет ыкІи псыкъиуным ахэр зэ-

рэфэхьазырхэм яхьылІагъэр; Адыгэ Республикэм бжыхьасэхэм

Адыгэ Республикэм и ЛІышъхьэрэ Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинетрэ гухэкІышхо ащыхъугъ зэлъашІэрэ шІэныгъэлэжьэу, профессорэу, педагогикэ шІэныгъэхэмкІэ кандидатэу, Адыгэ Республикэм шІэныгъэмкІэ изаслуженнэ ІофышІэшхоу Тамбый Джантыгъэ Мыхьамэт ыпхъур зэрэщымыІэжьыр ыкІи дунаим ехыжьыгъэм иунагъорэ иІахьылхэмрэ афэтхьаусыхэх.

ТХЫЛЪЫКІ

Я ІІ-рэ дунэе заор зэкІэ цІыфажешпуалымыша еІммыгычпеал тхьамык Іагьоу къэнагъ. Лъыпсыбэу ащ щагъэчъагъэм чІыгуи, псыхъуи, мэзи зэлъыриІэгъагъ; зые хэмыкІодэгъэ закъуи ыцІэ къеІогъуай, къэгъотыгъуай, ныхэм, дзэкІолІхэм яцІыф гупсэхэм янэпс мыухыжь шъхьантэу ыгъэшъугъэхэр джыри гъушъыжьыхэрэп... Ауми советскэ естыны карыны ка ихьатыркІэ ТекІоныгъэр къыдахи, мамырныгъэр зэтырагъэуцожьыгъэшъ, шыкур!

Хэгьэгур зыухьумэгьэ дзэкІолІхэр цІыфхэм ащыгъупшэхэрэп, ахэм ягугъу яунагъохэм, зыщеджэгъэ еджапІэхэм, зыІу-

тыгъэ ІофшІапІэхэм бэрэ ащашІы, мэфэкІ гъэнэфагъэхэм ахэм цІыф жъугъэхэм шъхьащэ ащыфашІы.

ТхакІохэм, усакІохэм, тарихълэжьхэм, сурэтышІхэм, режиссерхэм, артистхэм алъэк къанэрэп — блэкІыгъэ Хэгъэгу зэошхор шъыпкъэм готхэу агъэунэфы, къыраІотыкІы, къагъэлъагъо.

Зэо тхыгъабэ АдыгеимкІэ зиІэ тхакІоу, журналистэу, шІэныгъэлэжьэу, дзэкъулыкъушІэу, отставкэм щыІэ полковникэу Сыджыхь Хьазрэтбый итхыльыкІ у «Герои России из Ады**геи»** зыфиІорэр лІыхъужъныгъэу зэрихьагъэм пае Дышъэ Жъуагьор къызэратыгъэхэ Урысыем и Ліыхъужъхэу (Адыгеим щыщхэм) афэгъэхьыгъ. Уахътэу къызщафагъэшъошагъэм ельытыгъэу ахэм яхьыл Іэгьэ очеркхэр къызэкІэльэкІох. Тхыльыр ÔАО-у «Полиграф-Юг» зыфиІорэм къыщыдэкІыгъ. Авторыр лъэ-фэхъугъэу ОАО-у «Гиагинский молзавод» зыфилорэм игенераль- тхьэбээ зэфэшъхьафхэр тхы-

«Урысыем и ЛІыхъужъхэм ядышъэ жъогъобын» зыфиІорэ пэублэ гущыІэм тхыльыр къы-

зыхь Владимир, Вячеслав Долониным, Федор Шикуновым, Владимир Семенковым, Евгений Осокиным, Цэй Эдуард, Николай Шевелевым, Анатолий Дорофеевым ящыІэныгъэ ыкІи зэо гьогу къизыІотыкІыхэрэ очеркхэр. Ахэтых мыхэм Хэгъэгу зэошхом хэлэжьагъэхэр, ахэтых ныбжьыкІэхэу, нэмыкІ зэо плъырып І ч Іып І эхэм бэмыш І эу псэемыблэжьэу ащызэуагъэхэри.

Сыджыхь Хьазрэтбый итхылъыкІэкІэ Хэгъэгу тарихъым ыкІи Адыгеим итарихъ заригъэушъомбгъугъ. УиблэкІыгъэ пшІэнымкІэ, уичІыпІэгъу лІыхъужъхэм уафэнэІосэнымкІэ, щыІэныгъэу зынахь льапІэ щымыІэр пстэуми апае уухъумэныр зэрэкъин дэдэр, ау ялІыгъэ а зэкІэм акІыІу ашІызэ лІыхъужъхэр зэрэпсэүхэрэр, мы тхылъым дэгъоу къыщиІотыкІыгъ. АР-м ныбжьыкІэ ІофхэмкІэ и Комитет нахь чаныгъэ хэлъэу Сышэу фэраз мыльку Іэпы Іэгьу мы джыхь Хьазрэтбый итхыль ныбжьыкІэ еджэпІэ зэфэшъхьафхэм алъигъэІэсэу, Іофнэ директорэу С. У. Гусейновым. лъымкІэ зэхищэхэмэ, лъэшэу ишІуагъэ къэкІоным тыщэгугъы.

МАМЫРЫКЪО Нуриет. Сурэтым итыр: тхылъым зэІуехы. Ащ къыкІэлъэкІо Мэ- иавторэу Хь. Сыджыхьыр.

ЯзэфыщытыкІэ

Адыгэ Республикэм и Очылхэм япалатэ и Совет иквалификационнэ комиссие хэтхэр зыхэлэжьэгъэхэ игъэкІотыгъэ зэхэсыгъо бэдзэогъум и 19-м щыІагъ. Очылхэм яобществэ иліыкіохэм анэмыкізу зэхэсыгъом хэлэжьагъэх АР-м и Апшъэрэ суд уголовнэ Іофхэмкіэ судебнэ коллегием итхьаматэу И. КіыкІыр, АР-м ипрокуратурэ иотдел ипащэ игуадзэу Р. Гъонэжьыкъор, УФ-м иследственнэ Комитет и ГъэІорышіапізу Адыгеим щыізм ипащэ игуадзэу А. Абрамян, нэмыкіхэри.

Іофтхьабзэр къызэјуихыгъ ыкіи зэрищагъ АР-м и Очылхэм япалатэ и Президентэу Мамый Алый.

Зэхэсыгъом апэрэ упчІэу зыщытегущы Гагъэхэр судьяхэмрэ очылхэмрэ зэфындытыкІзу зэфыряІэр зыфэдэр ары. Сыда пІомэ судьяхэм ямырэзэныгъэ гущы-Іэхэр очылхэм афагъазэу бэрэ къыхэкІы. ГущыІэм пае очылхэр судебнэ зэхэсыгъохэм игъом къякІуалІэхэрэп, ащ къыхэкІэу Іофыр зэкІахьан фаеу мэхъу. Аш нэмыкІзу зэрэфэпэгъэхэ шІыкІзми уимыгъэразэу бэрэ къыхэкІы, яІофшІэн диштэу ахэр шІыгъэхэп.

Очылхэри судьяхэм зыщафэмырэзэхэ лъэныкъохэри къыра-ІотыкІыгъэх. Ахэр судебнэ Іофым изэхэфын игъом зэрэрамыгъажьэрэр, ар къызыхэк ырэр очылым игъом къэбар къызэрэ-ІэкІамыгъахьэрэр, нэмыкІхэри. Джащ фэдэу судебнэ зэхэсыгъор мэфэ заулэрэ зызэпагъэукІэ, очылым а уахътэм тефэу ежьми нэмык І судебнэ зэхэсыгъо зэри-ІэмкІэ судьям макъэ регъэІу нахь мышІэми, ащкІэ зэзэгъыныгъэ къызэфагъотэу пІон плъэ-

Зэхэсыгъом хэлэжьагъэхэм зэралъытагъэмкІэ, судьяхэмрэ очылхэмрэ зэфыщытыкІэу зэфыряІэр процессуальнэ законодательствэм къыдыхэмыльытагъ нахь мышІэми, ежьхэм шъхьэкІафэ къызыхагъэфэнышъ, зэгурыІожьхэзэ Іоф зэдашІэн фае.

Очылхэм ясэнэхьат ылъэныкъокІэ щыІэ шапхъэхэр амыукъонхэу, сыд фэдэкІи щытхъу хэлъэу яГофшГэн агъэцэкГэнэу Мамый Алый къэзэрэугъоигъэхэм къяджагъ.

Судым зэхифырэ уголовнэ Іофым хэлэжьэрэ очылхэм юридическэ ІэпыІэгьоу аратырэм фэгъэхьыгъагъ ятІонэрэ упчІэу зэхэсыгъом къыщаІэтыгъэр. «Следствием ыкІи судым зэрагъэнафэу судым зэхифырэ уголовнэ Іофым очылхэр къы-«фатрына зэралъэк Іыщтыр» зыфиІорэ унаштьор 2011-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 7-м палатэм и Совет ыштагъ. Ащ къегъэнафэх очылхэм ядежурствэ играфик зыфэдэщтыр ыкІи судебнэследственнэ органхэм ахэм адэлэжьэнхэ, Іоф адашІэн зэралъэкІыщтыр.

Уголовнэ Іофым изэхэфын -ынытифк мехлыро едеажелех гъэхэр къэухъумэгъэнхэр, орган енноидамдофни мехфаахашефег зэпхыныгъэу адыряІэр гъэпытэгъэныр япшъэрылъ шъхьаІэу зэхэсыгъом хэлэжьагъэхэм зэдаштагъ.

КІАРЭ Фатим.

Зыгъэпсэфыгъо уахътэр тыдэ щагъакІора?

Илъэсыр пштэмэ, цІыфхэм нахыбэу зызщагьэпсэфырэр гъэмэфэ уахътэр ары. Мары ащ -апшфоІ . Оільм есвы еденоІтки пІэхэм аГутхэм анахыбэр отпускым щыГэх, студентхэми кГэлэеджакІохэми яканикулхэр рагъэжьагъэх. Тыдэ щагъакІора Адыгеим щыпсэухэрэм языгъэпсэфыгъо уахътэ?

Туристическэ агентствэу Мыекъуапэ дэтхэм ащыщ горэм тызытеом къызэрэщытаІуагъэмкІэ, аужырэ илъэсхэм ІэкІыб къэралыгъохэм защызыгъэпсэфымэ зышІоигъор нахьыбэ хъугъэ. Дунэе экономическэ кризисэу ильэс заулэкІэ узэкІэІэбэжьымэ щы Іагьэми зэримыгь эохьугь эхэр къыкІагъэтхъыгъ. Агенствэм къызэрэщаІуагъэмкІэ, Тыркуемрэ Грециемрэ анахыыбэу зыдакІохэрэр. Египет нахышлэкІэ жъугъэу къыхахыщтыгъ, ау ащ рэхьатныгъэу илтыгтээр уктуагъэ зыхъугъэм къыщыублагъэу, зыпари кІожьырэп пІоми хъушт. Джащ фэдэу зекІоныр зикІасэ- яфэІо-фашІэхэр икъу фэдизэу хэм нахьыбэу Тайланд, Лаос,

Прагэ, Италием зиуахътэ щызыгъакІомэ зышІоигъохэм япчъагъэ хэхъуагъ. Нахьыбэу лъэкІ зиІэхэм Мальдивы, Шри-Ланкэ, Доминиканскэ Республикэм защагъэпсэфыныр къыхахы. НэбгыритІоу узэгъусэу ахэм ащыщ зыщыбгъэпсэфыным анахь макІэми сомэ мин 200 тефэ.

Зигъот нахь макІэхэм хы ШІуцІэ Іушъом ичІыпІэ нахь гхэп къыхахых. Шыфхэм зыщагъэцакІэхэрэм ауасэ ІэкІыб

фыщтым тефэрэм нахь макІэп, нахыбэуи къыхэкІы. Арышъ, амал зиІэхэм Европэм икъэралыгъохэр нахь къыхахых.

Агентствэм къызэрэщаІуагъэмкІэ, Адыгеим икъушъхьэхэм защызыгъэпсэфымэ зышІоигъохэм едыжув уеІлыІшпех иствагия илъэсхэм хэхъуагъ. Хьаджэхъу къушъхьэ тІуакІэр, Руфабго ипсыкъефэххэр, Лэгьо-Накъэ, Беловодьер арых нахьыбэу туристхэм къыхахыхэрэр. Ау, гухэкІми, ахэм защызыгъэпсэфыхэрэм анахыыбэр нэмык субъектхэм къарэкІых. Тиреспубликэ щыпсэухэрэм отпускыр е каникулхэр зырагъажьэхэкІэ, Адыгеир къабгынэ.

Къапэблэгъэ зыгъэпсэфыпІэм зыщыфэехэ уахътэм зэрэнэсыщтхэр ашІэшъ арын фае нахь чыжьэу щыІэр апэрапшІэу къызкІыхахырэр. Арэу щытми, Адыгеим ичІыпІэ дахэхэм зыгъэпсэфыпІэу ащагъэуцухэрэр лъэхъаным нахь диштэхэу зэтырагъэпсыхьэхэмэ, цІыфхэм яфэІофашІэхэр нахышІоу ащагъэцакІэхэмэ ахэм къащыуцурэр нахьыбэ зэрэхъущтым уехъырэхъышэжьынэу щытэп.

ХЪУТ Нэфсэт.

Уитарихъ зэгъашІэ, гъэлъапІэ

622-рэ ильэсым къыщыублагьэу быслъымэн мэфэпчъыр щы Іэ хьугьэў альытэ. Исльамым иэрэ иублапІи мы уахьтэм къыщежьэ. Пегъэмбар Мухьамэдыр Чабэм къикІи Мединэм зыкІогьагъэр ары.

1561-рэ илъэсым Темрыкъо ыпхъоу Урысыем и Пачъыхьагъэу Иван Грознэм шъхьэгъусэ фэхъугъагъэ Гощэунае урыс (христиан) диныр рагъэштагъ, цІэу Мария фаусыгъ.

1646-рэ ильэсым къэзэкъ атаманэу Сергей Пожарскэмрэ Муцал Черкасскэмрэ, нэбгырэ миних хъурэ уІэшыгъэ отрядыр яІэу, ошІэ-дэмышІэу Нурадин-Джэрые илагерь тебанэхи утын рахыгъ ыкІи зэхакъутагь.

Илъэси 125-кІэ узэкІэІэбэжьмэ, (1887), бэдзэогъу мазэм, къуаджэу Хьакурынэхьаблэ лэжьэкІо-мэкъумэщышІэхэм зэо-банэкІэ зыкъыщаІэтыгъагъ, дзэкъулыкъухьыныр апшъэкІэ щыпсэухэрэ къушъхьэчІэс лъэпкъхэм апае къызэрэдагьэкІэрэр амыдэу. Ащ зэреджагъэхэр Сэлдат зау.

1883-рэ илъэсым зэлъашІэрэ бзэшІэныгъэлэжьэу, археологэу, СССР-м и АН иакадемикэу, Нэгумэ Шорэ и Іофш Іагъэхэм яушэтакІоу, ахэр зэхэзыфыгъэу Иван Мещаниновыр къэхъугъ.

1829-рэ ильэсым апэрэу Іошъхьэмафэ (Эльбрус) ышыгу цІыфыр дэкІоягъ. Ар къэбэртаеу Хьащыр Кылар арыгъэ, тарихъымкІэ апэрэу Іошъхьэмафэ икъокІыпІэ анахь лъэгапІэ ыштагъ.

Бэдзэогъум и 27-м, 1922-рэ илъэсым Адыгэ автоном хэкур (джы Адыгэ Республикэр) зызэхащагьэр ильэс 90-рэ мэхьу

Зыгъэхьазырыгъэр МАМЫРЫКЪО Нуриет.

Адыгэ Республикэм и Къэрлаыгъо Совет — Хасэм гухэк Іышхо щыхъугъ Урысые Федерацием и Федеральнэ ЗэГукГэ и Къэралыгъо Думэ апэрэ ыкІи ятІонэрэ зэІугъэкІэгъухэмкІэ идепутатэу щытыгъэ ЦІыкІу Казбек Аслъанбэч ыкъор зэрэщымыІэжьыр ыкІи зидунай зыхъожьыгъэм иунагъорэ и Пахьылхэмрэ афэтхьаусыхэ.

Гъэзетэу «Адыгэ макъэм» щылажьэхэрэм гухэк Іышхо ащыхъугъ илъэс заулэрэ гъэзетым Іоф щызышІагъэу, профессорэу Тамбый Джантыгъэ зэрэщымы Іэжьыр ык Іи зидунай зыхьожьыгьэм иунагьорэ и ахьылхэмрэ афэтхьаусыхэх.

ліэхъусэжъ Хьаджэрэтбый, «Адыгэ макъэм» ижурналист.

ІОНЫГЪУ-2012

псынкі у Чіэнагь фэмыхьо ЛЭЖЬЫГЬЭР ГУТХЫЖЬЫН!

кІыхэшъ, лэжьыгъэу къаІожьыгъэр кузовым ратакъо (я 2-рэ сурэтым ар къегъэлъагъо). Ащи уеплъэкІырэп.

Автобус мыиным щэджэгъуашхэ къызфищэгъэхэ механизаторхэр комбайнэхэу къызэхэуцохэрэм къяхых, автомашинэхэу лэжьыгъэр зезыщэщтхэу щытхэми шоферхэр къарэкІых. Коцыр псынкІзу угъоижьыгъэн фаешъ, шхэгъу уахътэр кІако. Ар тэгъэфедэшъ, анахь комбайнер дэгъукІэ зыцІэ раІоу къытащэлІэгъэ кІэлэ лъагэм зэдэгущыІэгъу кІэкІ дэтэшІы (я 3-рэ сурэтри къыте-

Сэ слъэкъуацІэр Бондарен-

X

Ы

ГЪ

Э-

сурэт

П

a

Коц хьасэшхом комбайнитф къыщекІокІы

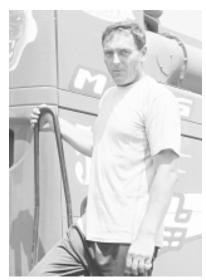
ем мэкъу-мэщымкІэ игъэІорышІапІэ ипэщэ ХьадэгъэлІэ Мэджыдэ и «Нива» фыжькІэ тещэ къуаджэу Джэджэхьаблэ. Ащ щызэ--естэт ни еІпеІштемкыск естешех псыхьагъэу «Синдика-Агро» зыфиІорэм бжыхьасэхэм яІухыжьын зэрэщызэхэщагъэм зыщыдгъэгъуазэ тшІоигъу. Апэу тыІохьэ къоджэгум ит хьамэ инэу коц сэмэ кІыхьэхэр зыщызэголъхэм. Хьатэрэзэу зэрэщытыр зэхыуегъашІэ ащ гъэбэжъу теплъэу иІэм. Мыщ Мэджыдэ къыщызэрегъашІэ коцыр зыщыІуахыжьырэ чІыпІэр.

Губгъоу тызэрыхьагъэм илъэсым иуахътэ елъытыгъэу цІыфым, тыгъэм, чІыгум акІочІэ зэхэлъ шъошэ гъэнэфагъэ къыщигъэгъэзэ хьасэхэр, шъхьэ тІуры- гъадэх. тІухэр къыздидзыгъэхэ натрыф-

Теуцожь район администраци- къагольых лэжьыгъэр зытырахыжьыгъэ чІыгухэу шІуцІэрымэр зытырихэу ажъожьыгъэхэр. Бжыхьасэхэр зытырахыжьыгъэ хыпкъхэми шъошэ гъожьэу яІагъэр комбайнэхэм «ащахыгъэу» тракторхэр захэхьащтхэм къежэх.

Джащ фэдэ губгъо зэмышъогъу гъэбэжъулъэм пхырыкІырэ гьогум шІукІаерэ тырэчъэшъ, Іоныгъом иаужырэ мафэхэр зы--ыт меІпыІ е е е сехоІмы тымэр Іоныгъом игупчэу зэраІорэр нэсы. Машинэ заулэ зыщызэхэтым тыкъыщэуцу. Нэплъэгъум къыридзэрэм гур къегъатхъэ. Коц гъожь хьэсэшхоу Италием къыщашІыгъэ комбайнэ дэгъу дэдэхэу «Лаверда» зыфиІорэм фэдитф зэуж итхэу къыщекІокІых (ахэм апэрэ сурэтыр къатетэхы). Мэфэ фэбэшхом тыгъэхьажъоу льагь. Сыдигьуи губгьом ите- хэсашъхьэм щигьэджэгурэм ко, сцІэр Алевтин, — нэІуасэ плъэ дахэ. Непэ ащ щызэпэ- узыкІоцІырыплъыкІэ, комбайнэ плъыжьхэу зэлъыкІохэрэр хь жъыужькІэ зыкъэзыфэпэгъэ ты- шхом щесыхэрэ къухьэхэм афэо-

Тыздэщыт хьасапэм апэу къэхэу лъагэу зизыщыгъэхэр саты- сыгъэ комбайнитІур автомаширэ занкІэу зыщызэготхэр. Ахэм нэу щытым ыбгъуитТукІэ къеуцо-

зыкъытфешІы.

• ИЛЪЭС ТХЬАПШ ХЪУГЪА КОМ•

байнэм Іоф зырыпшІэрэр? Ильэс 22-рэ хъугъэ Іоны- тищыкІэгъэжьыр Іоныгъор тыгьом сызыхэлажьэрэр. Аужырэ

уахътэм «Лавердэм» сырэлажьэ. Ащ ыпэкІэ сыд фэдэ комбайна узытесыгъэр?

- «Дон»-м фэд Іоф зэрэсшІа-

- А комбайнитІур сыдкІэ зэ-

текІыхэра?

– Уашъор чІыгум зэрэпэчыжьэм фэдэх ахэр. «Лавердэм» икабинэ зыфэзгъэдэщтыр сшІэрэп, анахь зыщыфэбэ уахътэм узыфэе температурэр итэу кондиционерым къешіы. Приборхэми гектар пчъагъэу Іупхыжьыгъэри ащ къытырэ лэжьыгъэр зыфэдизыри къагъэльагъо. Фабэу щыІэр зыкІи къэмышІэу мэфэ реным гупсэфэу Іоф рыошІэ. Ащ зы мафэм рыпш эн плъэк Іыштым «Дон»-мкІэ мэфэ заулэ упы-

лъыщт. ПсынкІэу, чІэнагъэ ымышІэу лэжьыгъэр рыГосэхыжьы. ТызэдэгущыГэфэ щэджэгъуа-

шхэр рагъажьэ. Нэбгырэ заулэ автобус кІоцІым щэшхэ, лагъэхэр аГыгъхэу ащ къикГыхи, хьампІэІоу етІысэхыгъэу шхэрэри кІэлэ заул (ахэм я 4-рэ сурэтыр къатетэхы).

Мы чІыпІэм тыщыІокІэ хьызмэтшІапІэм иагроном шъхьаІэу Тыгъужъ Нурбый.

- Мыгъэ Іутхыжьынэу тиІагъэр коц гектар 1489-рэ, хьэ гектари 180-рэ, рапс гектар 815-рэ, — къытфеГуатэ ащ. Гектар телъытэу хьэм центнер 30 къытыгъ. Тирапс гектар 325-рэ кІымэфэ чъыІэм хигъэкІодыкІи, къэнэгъэ гектар 490-р Іутхыжьи, гектар тельытэу центнери 9,5-рэ къитхыгъ. Коцэу тыугъоижьынэу непэ ехъул Гэу (бэдзэогъум и 18-р ары тызщыГагъэр) къытф

– Шъуикоц сыда къызэрэшъотагъэр?

Къэнагъэр Іутхыжьмэ гектар пэпчъ къытыгъэр центнер 37-м льыкІэхьанэу къитэдзэ, ар бжыхьэми гъатхэми чІыопсым изытетыгъэ къыдэпльытэмэ макІэп. БэмышІэу къещхыгъэ ощхыхэм апэкІэ Іутхыжьыгъэ коцыр бэкІэ нахышІоу къытэтагъ. Апэ тыугъоижьыгъэ гектари 170-м гектар телъытэу центнер 46-рэ, ащ ыуж Іутхыгъэ хьасэми центнер 40-м ехъу къатыгъ. ЛэжьыгъэхэмкІэ гъэр мыдэгъугъэми, хьэми коцыми къарытхыгъэр мымакІэу тэлъытэ.

- Комбайнитфа бжыхьасэхэр зэрэІушъухыжьыгъэхэр?

- Комбайнэ пае тыкъанэрэп, тызыхэт фирмэшхоу ЛІыІэпІэ Ибрахьимэ зипащэм бэ комбайнэ дэгъоу иІэр. Тызыфэещтым фэдиз ащ къытфекІы. Непэ комбайнитфым Іоф рытэшІэ, къытфэнэжьыгъэмкІэ ащ нахьыбэ тишыкІагъэп

Зы ІофшІэгъу мафэм лэжьыгъэ гектар тхьапша Іушъухыжьырэр?

Гектари 130-м къыщыкІэрэп.

- Шъоща коцыр?

 Комбайнэхэм къаІожьырэ коцыр къабзэшъ, ащ щыщ Іахь тэщэ, адрэр зэкІэ тихьамэ етэгъэуалІэ.

Коц дэгъуа къэшъухьы-

жьырэр?

ЗэкІ пІоми хъунэу гъомы-коцым фэд. Лэжьыгъэр зытешъухы-

жьырэ чІыгум шъудэлажьа? - Гектар миным фэдиз хьа-

зыр тыжъуагъэ.

Къэтлъэгъугъэхэми къызэхэтнагъэр гектар 200. Мэфэ зытІу хыгъэхэми тагъэрэзагъэу губгъом тыкъекІыжьышъ, яхьамэ тыкъекІолІэжьы. Ащ ипэщэ Хьэшхъуанэкъо Аслъан я 5-рэ сурэтыр

> - Іоныгъо мафэ къэс лэжьыгъэ тонн 350 - 400 тихьамэ къытехьэ. Ащ джы тельыр тонн минищым фэдиз хьазыр, — къе-Іуатэ ащ. — Лэжьыгъэу къытфащэрэр къабзэ, мы телъ самэхэм шынэгъакІэу ахэлъыр шапхъэм зынэсыкІэ псэуальэхэм арытэтакъо. Коцым щыщ ащэ, икТыгъэ тхьамафэм тонн мин тихьамэ тыращыгъ. Зыщэфынэу фаер макІэп.

> Джащ тетэу Іоныгъо мафэхэр ООО-у «Синдика-Агром» щызэльыкІуагьэх, ашІагьэм рыразэхэу, чІыгулэжьхэм зигъо ІофшІэнхэр лъагъэкІуатэх.

4 Зу Адыгэ Макь ЗэгурэІох,

ЗЭДЭЛАЖЬЭХ

КІэлэегъаджэмэ уахэдаІомэ, бэрэ зэхэохы «Курсхэм сащыІагъ», «СишІэныгъэмэ ахэзгъэхъvагъ» аІоу. Ары, илъэс къэс нэбгырипшІ пчъагъэ нанотехнологиехэм ателъытагъэу уахътэм диштэрэ шІэныгъэхэр къызІэкІагъэхьанхэм фэшІ курсхэм къякІуалІэх. Ахэм ащыщ зы нэбгыри ыгъэзэжьырэп кІэлэегъаджэхэр аттестацие шІыгъэнхэмкІэ Къэралыгъо аттестационнэ къулыкъум иІофышІэхэу Сихъу Хьалимэтрэ Довгопол МулиІэтрэ ямыутэкІыхэу.

Бзыльфыгъэ хъупхъэхэм яшІуагъэу къагъакІорэм сыкъытегущыІэ сшІоигъу. Сихъу Хьалимэт Мырзэбэч ыпхъур илъэс пчъагъэ хъугъэу ыгу етыгъэу исэнэхьат рэлажьэ. КІэлэегъаджэу курсхэм къякІуалІэхэрэм дахэу апэгъокІы, адэмышъхьахэу Іоф адешІэ.

Щэджэгьо зыгьэпсэфыгьом тезгъафи сэ сызэкІом, район зэфэ--еждаетэелеТи шыша мехфаахаш хэм ятхылъхэр зэригъэзафэхэу сырихьылІагъ. Сыригъэблагъи, сигъэтІысыгъ. УпчІэ горэ сиІэу сызэрыкІуагьэр зесэгьашІэм, ежьыр къысэльэІугь: «Мыхэр (тхыльхэр) зые кІэлэегъаджэхэм яавтобусхэр шІэхэу ІукІыжьыщтыхэшъ, къысэжэх. Хъунэу щытмэ, тІэкІу къысажэба?»

Къызгуры-Іуагъ Хьалимэт ищэджэгъошхэ уахътэ тыригъэкІуадэзэ а мафэм Іоф зыкІишІэщтыгъэр.

Мы бзылъфыгъэм щэІа-

гъи гукІэгъуи хэлъых. ЦІыфэу къекІуалІэхэрэм зэкІэм ІэпыІэгъу афэхъу, ашІэн фаехэр, къызыкІэупчІэхэрэр адэмышъхьахэу агуре-

Ежьым 1980-рэ ильэсым Мыекъопэ къэралыгъо институтыр къыухыгъ. Кощхьэблэ районым методистэу еджапІэм Іоф шишІагъ, нэ-

Бэ Іофэу иІэр Хьалимэт, бэ къинэу ылъэгъурэри. Тызхэт илъэсым гъусэ ІэпыІэгъу къызэрэфашІыгъэм ар инэу ыгъэгушІуагъ. Ар Довгопол МулиІэт ары. НэбгыритІур дэгъоу зэгурэІо, яІоф агъэцакІэ, аттестацие зышІырэ кІэлэегъаджэхэм яІэпыІэгъушІух.

ужым егъэджэпІэ-производственнэ

комбинатым (МУК) щылэжьагъ.

Гъэсэныгъэм хэхъоныгъэхэр егъэ-

шІыгъэнымкІэ Гупчэм Іоф щи-

шІагъ, МУК-м изавучыгъ, етІанэ

гъзу кІэлэегъаджэхэм яшІэныгъэ

1997-рэ ильэсым къыщегъэжьа-

идиректорыгъ.

ВЭРЭКЪО Светлан.

ПЕНСИЕХЭМКІЭ ФОНДЫМ ШЪУЩЕГЪЭГЪУАЗЭ

ЯтІонэрэ тедзэгъур къыдэкІыгъ

Урысые Федерацием ПенсиехэмкІэ ифонд гурыт еджапІэхэм ыкІи сэнэхьат зыщарагъэгъотырэ фэшІыкІэ къызэІуахыгъэ еджапІэхэм якІэлэеджакІохэм апае гъэрекІо къыдигъэкІыгъэ тхылъэу «Все о пенсии: для учебы и жизни» зыфиІорэм иятІонэрэ тедзэгъу джырэблагъэ къыдэкІыгъ. ИпчъагъэкІэ ар миллионрэ мин 76-рэ мэхъу. Урысые Федерацием исубъектхэм арыт еджапІэхэу зыцІэ къетІуагъэхэм алъагъэІэсыным фэшІ тхылъыр ПенсиехэмкІэ фондым ичІыпІэ органхэм афаригъэщагъ.

ЦІыфхэм пенсие ыкІи социальнэ уехеалынеІш еалеІлыахк меІявІыш -ыахеатеф мынеатоахеатехв мехеІк гъэ Программэу УФ-м и ПФР ыгъэцэкІэжьырэм тегъэпсыкІыгъэу апэрэ тедзэгъур 2011-рэ илъэсым къыдэкІыгъагъ. Гъэсэныгъэ ягъэ--о программэу ныбжык Іэхэм ателъытагъэр ыгъэцэкІэжьызэ, аныбжькІэ зынэсыхэкІэ пенсиеу къаратыштыр къызыхэкІыщт мылъкум изэІугъэкІэн пшъэдэкІыжыныгъэ ахэлъэу екІолІэнхэ зэрэфаер ныбжыыкІэхэм -оІ естеІльная мынестеІшестяхеє фыгъуабэ ПФР-м зэшІуихыгъ.

2011-рэ илъэсым Іоныгъом и 27-м Урысые Федерацием исубъект пстэуми цІыфхэм пенсиехэм -ытоалеалк еалынеІш еалеІлыахк -ешахесыша Ілиє ефеми мынеат гъагъ. ПФР-м ичІыпІэ органхэм яспециалистхэр еджапІэхэм ащыІагъэх, пенсие системэм зэхэщак Гэу иІэр, аныбжькІэ зынэсыхэкІэ пенсиеу къаратыщтыр къызыхахырэ мылькур зэрэзэІуагьэкІэрэ шІыкІэр кІэлэеджакІохэм къафаІотагъ. ЗэкІэмкІи еджэпІэ мин 26-рэ фэдизым ащыІагьэх, факультатив шІыкІэм тетэу занятие ыкІи лекцие мин 65-рэ зэхащэгъагъ, кІэлэеджэкІо ыкІи студент миллионрэ мин 343-рэ еджэнхэм ахагъэлэжьагъ.

Программэм ыгъэнэфэрэ Іофыгъохэр агъэцэкІэжьыхэзэ, ПФР-м ичІыпІэ органхэм «пчъэ зэІухыгъэхэр» ащызэхащэгъагъэх. ПФР-м иІофышІэхэм хьакІэу рагъэблэгъагъэх апшъэрэ классхэм ащеджэхэрэмрэ студентхэмрэ, экскурсиехэр зэхащэгъагъэх, яупчІэхэм джэуапхэр аратыжьыгъэх. ЗэкІэмкІи экскурсие мини 4,5-рэ зэхащэгъагъ. КъэІогьэн фае Программэм ыгъэнэфэрэ Іофыгъохэр агъэцэк Іэжьыачпеп оІльждэелеіл еденешк езех лъыІэсынхэ зэральэкІыгъэр. ЗыцІэ къетІогъэ тхылъыр гурыІогьошІоу гъэпсыгъэу, схемэхэр, сурэтхэр ыгъэфедэхэзэ, пенсиехэм апае мыльку зэрэзэІуагъэкІэрэ шІыкІэр, ПФР-м ыгъэфедэрэ програм--едефые едмехеІшвф-оІеф едмехем хэр къеГуатэ. Хэти шІэныгъэу зэригъэгъотыгъэр ыуплъэк Іужьын амал иІэным фэшІ, тхылъым ыкІэкІэ тестхэр къыщетых.

аГиет еденоТтР интегности зэхъум законхэм 2011— 2012-рэ илъэсхэм зэхъокІыныгъэхэу афэхъугъэхэр къыдалъытагъэх. Урысыем исубъектхэр къызэрэк Іэлъэ Іугьэхэр къыдальытэзэ, ятІонэрэ тхылъыр пчъагъэмкІэ нахьыбэу къыдагъэкІыгъ.

ЦІыфхэм пенсиехэм ыкІи соци--еІш еалеІлыахк мехоалыфоІ еналь мынеалоахеалеха мехеІк уехеалын фэгъэхьыгъэ Программэр сыдэущтэу Адыгэ Республикэм щагъэцэкІэжьыра? Ащ ехьылІэгьэ Іофыгьохэр фэшІыкІэ зэхагъэуцогъэ программэм тегъэпсыкІыгъэу Адыгеим ипсэупІэхэм азыныкъом къыщымыкІ эу — еджапІ эхэр зыдэтхэм ащызэшІуахыгъэх.

Тематическэ факультатив урокхэр ыкІи лекциехэр мэзищым къыкІоцІ зызэхащэхэм кІэлэеджэкІо 6653-рэ ыкІи студент 1426-рэ Адыгеим щырагъэджагъ. Занятиехэр ыкІи экскурсиехэр зэхащэхэзэ, УФ-м ПенсиехэмкІэ ифонд ичІыпІэ учреждениехэм цІыфымрэ къэралыгъомрэ зэдыхэлажьэхэзэ пенсиехэм апае мылъку зэГугъэкІэгъэным ехьылІэгъэ Программэм хэуцогъэным фэгъэхьыгъэ заявление 22-рэ, шІокІ зимыІэ пенсие страхованиемкІэ страховой счетым иномер къаІыхыгъэным ехьылІэгъэ заявление 2147-рэ кІэлэеджакІохэм къатыгъ.

ЫпэкІэ фэдэ щымыІагъэу, пенсиехэм яхьылІэгьэ шІэныгьэхэр мехнеститостеств мехеГиисждин фэгъэхьыгъэ Іофыгъошхоу ПенсиехэмкІэ фондым иорганхэм, Адыгэ Республикэм гъэсэныгъэмкІэ ыкІи наукэмкІэ и Министерствэ, хэбзэ органхэм республикэм щызэрахьагъэм шІуагъэу къатыгъэм къэбарлъыгъэІэс амалхэми анаІэ тырадзагь, а Іофым ехьылІэгъэ тхыгъабэ къыхаутыгъ.

Егъэджэн-методическэ амалышІухэм атегъэпсыкІыгъэ ыкІи теплъэ дахэ зиІэу къыдагъэкІыгъэ тхылъыр лъэшэу агу рихьыгъ, ыгъэрэзагъэх ыкІи къыкІэупчІэх кІэлэеджэкІо ныбжьыкІэхэм ямызакъоу, кІэлэегъаджэхэри нахьыжъ лІэужым илІыкІохэри. А тхылъыр ипчъагъэкІэ мини 3 хъоу гъэрекІо тиреспубликэ къыфарагъэщэгъагъэмэ, мы илъэсым мини 3.6-рэ хьоу къытлъагъэІэсыгъ. Апэрэ тхыльым фэдэу, ятІонэрэми тиныбжьыкІэхэр ыгъэрэзэнхэу къыт-

> ПФР-м и Адыгэ республикэ Къутамэ ипресс-къулыкъу.

НАЛО Заурбый Мыхьамэт ыкъу

Адыгэ Республикэм ишІэныгъэлэжьхэм гухэкІ ин ащыхъугъ зэлъаш Гэрэ адыгэ ш Гэныгъэлэжьэу, общественнэ ІофышІэу, адыгэ лъэпкъым зиужьыжьыным лъапсэ фэзышІыгъэмэ ащыщыгъэу Нало Заурбый Мыхьамэт ыкъо ыныбжь илъэс 84-м итэу идунай зэрихъожьыгъэр.

Нало Заурбый Мыхьамэт ыкъор бэдзэогъум и 15-м 1928-рэ илъэсым Урыхужъ чылэм, Къэбэртэе-Бэлъкъар Республикэм и Урван район, къыдэхъухьагъ. 1954-рэ илъэсым къыщыублагъэу идунай ехъожьыфэ нэс шІэныгъэ творческэ ІофшІагъэу ащ иІэхэр зыщылэжьэгъэ Къэбэртэе-Бэлъкьар Республикэм гуманитар ушэтынхэмкІэ иинститут епхыгъэх. 1979-рэ илъэсым къыщык Іэдзагъэу 1987-рэ илъэсым нэс мы институтым фольклорым ыкІи литературэм исек-

Нало Заур научнэ, литературэ-критикэ, публицистикэ ІофшІэгъэ 200-м ехъу къы Іэк Іыгъ, дунэе, зэрэурысые ык Іи чІынэльэ научнэ конференцие пчъагъэмэ докладхэр къащишІхэу ахэлэжьагъ. Адыгэ филологиемрэ ыкІи культурэм итарихърэ яхьылІагъэхэу Заур къыдигъэкІыгъэмэ ащыщэу блыр монографие ІофшІагъэх ыкІи сборникых. А сатырым къмхэгъэушъхьафыкІыгъэ чІыпІэ щызыІыгъхэр тхылъхэу «Адыгэмэ якультурэ итарихъ щыщ» (1978), «Адыгэмэ якультурэ итарихъ фэгъэхьыгъэ этюдхэр» (1985), «ДжэгуакІохэр» (2011).

Нало Заур ынаІэ тетэу мэхьанэ ин зиІэ научнэ ІофшІагъэхэу «Къэбэртэе литературам итарихъ фэгъэхьыгъэ очеркхэр», «Адыгэ лъэпкъ орэдхэмрэ орэдышъохэмрэ» (томищ хъухэу), «Къэзаныкъо Джэбэгъ итаурыхъхэр» ыкІи нэмыкІхэр къыдэкІыгъэх.

Нало Заур сэнаущыгъэшхо зыхэлъ литературоведэу зэрэщытыр анахьу къызыльэгъуагър ягъэпсыкІэ къыгъэнафэзэ, научнэу къызэхифхэзэ материалхэр къыгъэхьазырхи къызыхеутхэр «Къэбэртэе поэзием иантологие» (1957), «Адыгэ литературэм икъежьапІэ иантологие» (2010), «Къэбэртэе кІэлэцІыкІу литературэм иантологие» ыкІи къэбэртэе пшысэхэр зэхэубытагъэу къыдэкІынхэм пае литературэ шапхъэм тетэу зызэрегъафэхэр, дунэе лъэпкъхэм япшысэ анахь дэгъухэм ащыщэу шъэ къэбэртэябзэкІэ зызэредзэкІ-

ЛъэпкъымкІэ анахь Іоф лъапІэу З. М. Налом ыгъэцэкІагъэр фольклорым иугъоин фэгъэхьыгъэ экспедицие пчъагъзу зэхищагъэмэ къакІэкІогъэ адыгэ ІорыІуатэм иналмэсналкъутацэхэм хэз афимышІэу кІиугъуаехи, мыкІодыжьынэу къызэрэтфыщинагъэхэр ары. Ахэр джы Къэбэртэе-Бэлъкъар Республикэм гуманитар ушэтынхэмкІэ иинститут ихъарзынэщ анахь зэрыгушхоу щаІыгъых. Наукэу игъашІэ зэрипхыгъэм Нало Заур иаужырэ жьыкъэщэгъу нэс фэшъыпкъзу къыхьыгъ. Мэхьанэшхо дэдэ зиІэ итворческэ ыкІи научнэ ІофшІагъэхэм атефэрэ уасэ къыфашІэу щытхъуцІэ инхэр къыфагъэшъошагъэх: Абхъаз Республикэм культурэмкІэ изаслуженнэ ІофышІ, КъБР-м шІэныгъэхэмкІэ изаслуженнэ ІофышІ, КъБР-м инароднэ тхакІу.

3. М. Налом иІофшІагъэхэр сэнэхьатым ифэІэзэныгъэ, акъылым ыкІи гупшысэм яинагъэ яшапхъэхэу мыкІодыжьэу къэнэщтых. Фольклорым, джэгуакІом исэнэхьат, мифолологием, ІорыІуатэм ыкІи литературэм ятарихъ, джырэ литературэр зэрэкІорэм афэгъэхьыгъэх. АхэмкІэ адыгэ культурэр игъэк Готыгъэ дунэе контекстым хатхагь. Ащ ихьатыркІэ адыгэ льэпкъым илІэужхэу джырэ льэхъанэм псэухэрэр рыгушхонхэ алъэкІы, урысыбзэр зышІэрэ тхылъеджэ-

Нало Заур иусэхэр псэлъэ зэгъэкІукІэм ишэпхъэшІух, гупшысэ куу ахэлъ, художественнэ шІогъабэ яІ ыкІи адыгэ литературэм иклассикэу щытых. Адыгэ литературэм ихэтшуах еметыалп уенкоеал еІиг охшенвахем ахвна еалыноах ащ иновеллэхэр зыдэт тхылъэу «Къэрэу закъор» адыгэ литературэм къызэрэхэхьагъэр, нэужым, бэмышІэу (2011), икІэрыкІэу къызэрэдагъэкІыжьыгъэр.

3. М. Налор адыгэ лъэпкъ фольклористикэм инаучнэ школэ лъапсэ фэзышІыгъэмэ ащыщ. Ащ ригъэджэгъэ фольклористхэр, литературоведхэр лъэшэу рэгушхох. КІэлэегъэджэ акъылышхом шъхьэкІафэу фыряІэр гъунэнчъ.

Нало Заур сыдигъок и ишэн-хабзэхэмк 1э къахэщэу, Черкесиер зэцІэрыІо лъэхъанэм щыпсэущтыгъэ адыгэхэм яхэбзагъзу ыгъэльапІэщтыгъэхэр зэрихьэхэу щытыгъ. Умызэ--ышишы үгі діне охшетіні, петінтін үгін дінеф кІагъэм лъэпкъым пае пшъэдэкІыжь зыфишІыным тещыныхьэу щытыгъэп, цІыфмэ пащэу къагъэнафэщтыгъ, Кавказым щальытэрэ политикыгь. Общественнэ движениеу «Адыгэ хасэр», Дунэе черкес Ассоциациер зэхэзыщагъэхэм ар ахэтыгъ.

Нало Заурбый Мыхьамэт ыкъо исэнэхьатэгъухэм, иныбджэгъухэм ыкІи ыгъэсагъэхэм агу имыкІыжьэу къинэщт къэзыгъэнэфагъэу, анахьэу нарт фэдэу, адыгэ лъэпкъыр сыд фэдэрэ лъэхьанэ къэзыгъэдэхэрэ зэрыгушхорэ цІыфэу.

Бырсыр Б.М., Бэджанэ М.Б., Бузарэ А.К., Гъыщ Н.Т., Гъубжьэкьо М.Н., ЕмыкІ Н.Хь., КІыргь А.Ю., Мэкьулэ Дж.Хь., Пашты М.М., Пэнэшъу А.Д., Тхьаркьохьо Ю.А., Тэу Н.А., Унэрэкьо Р.Б., Хьоткьо С.Хь., Хьанэхьу Р.А., Цуекьо Н.М., Шъхьэлэхьо А.А., ЩашІэ К.Г., ЩашІэ Щ.Е., Мамый Р. Хь.

АДЫГЭМ ИДУНАЙ. АМЕРИКЭР

Америкэм тызэрэк Іуагъэр зэхэзыхыгъэ пстэуми зэфэдэу зы упчІэ къытатыгъ: «Натхъо Къадыр шъуІукІагъа?» ЕтІани Адыгэ хэкум ис закъохэр арэп ащ къыкІэупчІагъэр, ІэкІыб хэгъэгухэм ащыпсэурэ тильэпкьэгъухэри мы къэбарым ыгъэгумэкІыгъэх. НэмыкІэуи хъун ылъэкІыщтэп. Дунаим тет адыгэхэр пштэмэ, щыІэх зэкІэми зэфэдэу зэлъашІэхэу, цІэрыІохэу, яшІушІэныгъэ гъунэ имыГэу. Ахэр зырызэу къэппчъышъущтых. Натхъо Къадыр а сатыр кІэкІым хэт.

НАТХЪО Къадыр — тхакіо, Нью-Йорк щэпсэу: «Илъэс пчъагъэрэ хэкум сыкъихьан сыфимытэу къэсхьыгъ. ІэкІыбым икІыжьыхэрэр пыим рагъапшэу зэрэщытыгъэр сшъхьэкІэ сыушэтыгъэ. Ау сэри хэкум сыкіон слъэкіынэу, ащ къикіыхэрэри схьэкіэшъунхэу зэрэхъущтым сицыхьэ телъыгъ. ШІошъхъуныгъэм сапэ къикіыгъэ къиныр зэкіэ сигъэщэчыгъ».

лэу Ціэмэз пэмычыжьэу шытыгьэ адыгэ къуаджэу Хьатрамтыку къыщыхъугъ. Илъэсищ ыныбжьэу ятэу Исхьакъ, янэу Гощмаф, ышхэу Наджыб, Къымчэрый, Сакъэкощыгъэх. Ар зыхъугъэр колзацием хэлэжьэнхэу Совет хаусыгъагъэр Натыхъуай. «Чэми шъхьапэн тхыд. чэти тиІагъэр зэкІэ колхозым ететІупщыгъэу ащыгъум фэлэжьагъэх. Ау сыд фэдиз лэжьыгъэ

Хэгъэгу зэошхор къызежьэм Натхъо Къадыр илъэс 14 ыныбжьыгъ. Дзэм дащынэу бэрэ къенэцІыгъэх, янэу Гощмафэ кІэупчІакІохэм ыкъо ашІуигъэбылъыщтыгъэ. Къызырагъэзыпэм ышъхьэ къыдыригъэхыгъ. Афыпсыпэ дэсыгъэ ытыщхэм адэжь ыгъэкІуагъ.

НАТХЪО Къадыр: «Заом игъоу, улъэсрыкіоу уежьэкіэ шіу уапэ къикіына? Егъашіэм зэхэсымыхыгъэу «беженцы» зыфа-

Адыгеим ищытхьу **зэрехьэ**

Іорэ куп гъэшіэгъон сыхэфагъ. Джар сикъикіыкізу хэгъэгум сыкъикІыгъ. Зэкіэкіорэ нэмыцхэм зыдыращырэ къэзэкъхэм сахэтэу Европэм сынэсыгъ. Германием, Италием илъэс заулэрэ сащыпсэугъ. Йорданиеми зы зэман сисыгъ».

1956-рэ илъэсым Америкэм къэкІуагъ ыкІи джы къызнэсы-Къадыр 1927-рэ илъэсым къа- гъэм щэпсэу. Нью-Йорк игупчэ дэдэ, урамэу Мэдисон-авеню иунэ тет. Къадыр иунэ лъэпкъ тхылъеджапІэм фэд. Нартхэр. Адыгэ таурыхъхэр. Черкес хъишъэр. ЗигъашІэ нэмыкІ чІыналъэ лехь ыкІи икъоджэгъу нэбгырэ шыІэ хэгъэгу чыжьэм щызыгъэ-240-рэ игъусэу Пшызэ шъолъыр кІогъэ Натхъо Къадыр къызхэкІыгъэ лъапсэр егъашІэми щыхоз гъэпсыным изэман. Къу- гъупшагъэп. Ежь ытхыгъэхэри шъхьэчІэс адыгэхэр коллективи- тхылъ хъарзынэщым хэлъых. «Черкесхэм ятарихъ», пьесэхэр, бзэм унашьо ышІыгъагъ. Къы- хъишъэхэр — Натхъо Къадыр зыдэк Гогъэхэ къуаджэм ц Гэу фа- ытхыгъэ пстэури ц Гыфхэм къа-

Апшъэрэ гъэсэныгъэ ыгъоти, тыгъагъ», — еІо Къадыр. Хабзэм литературэм иамалхэр къызыз-ІэкІегъахьэхэм Къадыр Америкэм типографие къыщызэІуихыгъ. бэгъуагъэ къахьыгъэми, мэлакІэ 1978-рэ илъэсым «Адыгэ жъуазэрэлІэщтыгъэр щыгъупшэрэп. гъу» ыІоу журнал къыдигъэкІэу ыублагъ.

НАТХЪО Къадыр: «АпэрэмкІэ, сэ сызфэягъэр адыгэ лъэпкъым икъэбар мы къэралыгъом щыпсэухэрэм ашіэнэу ары. Ятіонэрэмкіэ, хэгъэгу пчъагъэхэм арыс адыгэ тхакіохэм яіофшіагъэхэр журналым къыщыхэтыутызэ тшІынэу ары. Ау а гухэлъыр зэшюхыгъуае хъугъэ. Ащыгъум Интернет щыІагъэп, тхьапэхэр

къэрал гъунапкъэхэм атекІуадэщтыгъэх».

Журналыр Къадыр илъэситІо къыдигъэкІыгъ. Ащ къихьащт къэбархэр зэригъэуІун ымылъэкІзу Іофыр зэпыугъ. КъыкІэлъыкІорэ гукъэкІэу Къадыр зыфежьагъэр лъэпкъ тарихъым фэгъэхьыгъэ тхылъ къыдэгъэкІыгъэныр ары. Тарихъ шІэныгъэлэжьэу хэкуми, ІэкІыб къэралыгъохэми ащылажьэхэрэм аушэтыгъэр зэфихьысыгъ ыкІи «Черкесхэм ятарихъ» зыфиІорэ тхылъыр инджылызыбзэкІэ къыдигъэкІыгъ. Америкэм щыпсэурэ адыгэхэм якъэбар ежь къызэришІэжьэу зэхиугъоежьыгъ. Хэсэ пчъагъэу мыщ щызэхащэгъагъэм зы тарихъ нэкІубгъо къакІэныгъэп.

НАТХЪО Къадыр: «Апэ мы къэралыгъом къэкІогъэгъэ адыгэхэр Советскэ Союзым къикіыгъагъэх. Ахэм зэіукіэхэр ашІымэ, агъэнэфагъэхэр урысыбзэкІэ атхыщтыгъэх. Ащ ыуж Сирием, Иорданием къикіыгъэхэм язэфэс унашъохэр арапыбзэм илъыгъэх, «урыс тхыгъэхэр сыдкіэ былым?» alyu, чlадзыжьыгъэх. Джырэкіэ тетхэр инджылызыбзэкІэ матхэх, ахэми арапыбзэ тхыгъэхэр агъэкІодыжьыгъэх. Ащ елъытыгъэу, америкэ адыгэхэм якъэбар иугъоин, мы хэгъэгум сызэрисым емылъытыгъэу, анахь къин къысфэ-

Тхылъэу «Черкесхэм ятарихъ» зыфиІорэр ІэкІыб хэгъэгухэу адыгэхэр зыщыпсэухэрэми аІэкІэхьагь. ТыркубзэкІи арапыбзэ- ильэс кьэс зэхащэнхэм Къадыр гьэсыжьы.

кІи ар къыдагъэкІыгъ. Тэ тызэкІо уахътэм тефэу Къадыр тхыльыр урысыбзэкІэ зэридзэкІыгьэу, хэутыгьахэу къытигъэлъэгъугъ. Мы ІофшІагъэм джырэ уахътэм еджэжьы редакторэу, шІэныгъэлэжьэу ЩэшІэ Казбек. Тхылъыр Адыгеим къыщыхаутыным фагъэхьазыры.

Натхъо Къадыр сыд фэдэ ІофкІи апэрэ ІэпыІэгъоу иІэр ишъхьэгъус. Натхъо Суад Иорданием къыщыхъугъ. 1981-рэ илъэсым хьакІакІо Нью-Йорк къэкІуагъэу Къадыррэ арырэ нэ-Іуасэ зэфэхъугъагъэх, мазэ тешІагъэу къэзэрэщагъэх. Америкэм Суад къызыкІогъэ уахътэм хэсэ заулэу Нью-Джерси дэтыгъэр зэхэхьажьыгъэхэу, зы ШІушІэ Черкес Хасэ щагьэпсыгьэу ыльэ тырагьэуцощтыгьэ. Къадыр хэсашъхьэм апэ хэтыгъ, етІанэ тхьаматэ хъугъэ, пшъэрыльыбэмэ афэгъэзагъэщтыгъэ. Суад илІ гоуцуи, мыпшъыжьэу дэлэжьагъ. Лъэпкъ зэхашІэр Америкэм щымыкІосэным ащ иІахь ин хилъхьагъ. ЗэхэщэкІо чан, акъылыгъэрэ зэфагъэрэ зыхэлъ бзылъфыгъ.

кІэщакІо фэхъугъагъ. Джы къызнэсыгъэми а хэбзэ шІагъор чІанагъэп. Лъэпкъым фэлэжьэнхэм Къадыри Суади фэхьазыр зэпытых. Аныбжь хэкІотагъэми, Натхьо зэшъхьэгъусэхэр чаных. Нью-Йорк укъикІ У Нью-Джерси укъэсыфэ сыхьатрэ ныкъорэр ехьы. Тхьамафэм тІо-щэ Адыгэ Хасэм къэмык Гохэу, къэбархэм акІэмыупчІэхэу къыхэкІырэп. Адыгэ хэкури Натхъохэм ащыгъупшэрэп. Гъогу чыжьэр мызэу, мытІоу къызэпачыгъ. Ащ фэдэу, Къадыр ытхыгъэ пьесэу «Мэдэя» Льэпкъ театрэм зегъэуцум, къэгъэлъэгъоным илъэтегъзуцоу Мыекъуапэрэ Москварэ ащыкІуагъэхэм ахэлэжьагъэх. ИІофшІагъэ уасэу фашІыгъэр къыгъэлъагъоу «Адыгеим и Щытхъузехь» зыфиІорэ цІэ лъапІэр Натхъо Къадыр джащыгъум АР-м и ЛІышъхьэу ТхьакІущынэ Аслъан фигъэшъошагъ. ЫгъэльэпІэрэ бгъэхалъхьэр Къадыр къытигъэлъэгъоу къызхилъхьагъ. Суад дэгуІэзэ, «уимедаль къыхэсэгъалъхьэба» ыІозэ, шъхьэгъусэм къылэжьыгъэ уасэр нэпэеплъ къышІыгъ.

НАТХЪО Суад, Натхъо Къадыр ишъхьэгъус, Нью-Йорк щэпсэу:

«Зэкіэ тшіэрэр зыфатшіэрэр ныбжьыкіэхэр ары. Ахэр адыгэ шэн-хабзэхэр ахэлъэу къэтэджынхэр анахь гугъэ нэфэу егъашІэми зыдэтІыгъ».

Натхъо Къадыр Нью-Джерси и ШІушІэ Черкес Хасэ плІэгьогогьо хадзыжьызэ ильэс 12 тхьаматэу тетыгъ. А уахътэр ары хасэр цІыф зэІукІапІэу зыхъугъэри. Лъэпкъ ІофхэмкІэ хахъо зишІыгъэ зэман. Адыгэ мафэхэр

Къадыр къыдэхъурэ гъэхъагъэхэм Суад арэгушхо.

Чэш-зымафэм Натхъохэм адэжь тыщыІагъэти, анахь хьэкІэ лъапІэм зэрэфыщытыщтхэу къытпэгъокІыгъэх. Нэужым Нью-Джерси дэс адыгэхэм къызэрэтаІуагъэмкІэ, яунэ зыгорэ имысэу хъурэп. Хэкум е нэмык къэралыгъо къикІырэ адыгэхэр зэкІэ Натхьо Къадыр дэжь екІуалІэх. Зы мази, зы илъэси исыгъэхэр ахэтых.

Хэку гупсэу агу зыдэщыІэм мыгъэ Натхъохэр къэкІонхэ алъэкІыгъэп, ау яшІуфэс гущыІэ Адыгеим щыпсэухэрэм анэтэ-

Хэкур агу икІыгьэг

БээшІэныгъэлэжь. Хэкужъыр щы- хъан, хэкум икІыгъэх. ЗэрыкІуамыгъупшэзэ игъашІэм инахьыбэр гъэхэр зы гьогоп, хэгъэгу зэфэ-ІэкІыбым ащи щихьыгь ыкІи иду- шъхьафхэм ащыпсэугъэхэу Аменай Америкэм щихъожьыгъ.

КОБЛ Мариет — штатэу Нью-Джерси ит къалэу <u>Уэйн щэпсэу:</u> «КІубэ Щэбан игъашіэу Америкэм щигъэкІуагъэр хэкур ыбзэгу темыкіызэ къыхьыгъ. Ыгъэзэжьынышъ, иунагъо ылъэгъужьыным кІэхъопсыштыгъэ».

КІубэ Щэбан икъэбар къытфэзы Готагъэр Кобл Борис ипшъашъэу Мариет. Щабани Бориси зэкъоджэгъух. ТІури Хьакурынэхьаблэ къыщыхъугъэх. Зы зэ-

КІубэ Щабан. ТхакІо. Орэдус. маным, Хэгъэгу зэошхом илъэрикэм щызэІукІагъэх. 1943-рэ илъэсым ышъхьэ фимытэу Советскэ Союзыр КІубэ Щэбан ыбгынагъ. Итхыгъэхэм шъыпкъагъэу ахэльыгьэр хабзэм къекІуштыгьэп. ТхакІор Германием, Тыркуем, Иорданием, Францием ащыпсэугъ. Америкэм къызэкІом Коблхэр бысым фэхъугъагъэх.

> КОБЛ Мариет: «Титэтэжъым фэдэу Щэбанэ къытщыхъущтыгъэ. Ыкокі тисэу орэдхэр къытфиющтыгъэх. Сятэу Борис мандолинэм къыригъаlоу, ыусыгъэ орэд-

хэр ежь къы оу тызэрэзэхэсыщтыгъэр сыгу къэкіыжьы».

Іазэу къеощтыгъэ. Щабанэ орэдхэр къыІоштыгъэ. Лъэпкъ мэкъамэм ипчыхьэ зэфэсхэр Коблмэ яунэ бэрэ шызэхашагъэх. КІубэ Щабан къыкІэныгъэ хъарзынэщым Борис псауфэ лъыплъагъ, джы ащ илъфыгъэхэу Мариет, Джэнэт, Къаншъау усакІом иорэдхэр агъашІохэу аІыгъых. Тым имандолинэ дэпкъым пыльагь, ятэтэжь папкІзу яІэгьэ Щэбанэ иорэдхэр зытет кассетэхэр, дискхэр зэГухыгъэхэу, къэмланэхэм адэлъэу аІыгъых. Ахэм ащыщхэм Мариет таригъэдэІугъ. Мэкъамэхэр зэкІэ апэчыжьэхэ хэкум, гупсэхэм афэгъэхьыгъэх. ЯчІыгужъ, якъоджэгъухэм акІэхъопсыхэзэ Кобл Бориси КІубэ Щэбани ягъашІэ къахьыгъ.

Нью-Джерси адыгэхэм яадыга-

Мариет цІыкІугъэми, яхьакІэщ гъэ къызэтенэным мы тилъэпцІыфыбэ щызэрэугьоеу зэрэщы- къэгъу цІэрыІохэм яІахьышІу тыгъэр дэгъоу къешІэжьы. Ятэ хашІыхьагъ. КъэшъокІо куп дамандолинэм — къэбпщынэм фэ- хэу «Нарт» зыцІэр ахэм ягукъэкІкІэ зэхащэгъагъ. Ансамблэм ыныбжь ильэс 50 зэрэхъугьэр зыщыхагъэунэфыкІыгъэ зэхахьэм аты шагъэльэп аже шк

«СыщымыІэжьми, къаІорэр сэ сиорэд», ыІощтыгъэ Щэбан. ЫпэкІэ плъэрэм фэдагъ мы усэр зетхым. Ежь хэкур ыльэгъужьынэу инасып къыхьыгъэп, ау икІэн Адыгеим къыгъэзэжьыгъ. Итхыгъэхэр, имэкъамэхэр ипшъашъэу Саидэ Коблмэ къыратыжьыгъэх. А орэд дахэхэр непэ Адыгеим иартистхэм агъэбыбатэзэ, къаІох. Арышъ, орэдусыр тигъусэу къэт-

ТІЭШЪУ Светлан. Адыгэ Республикэм изаслуженнэ журналист.

(Джыри къыкІэлъыкІощт).

УПСАУНЭУ УФАЕМЭ

МЫІЭРЫСЭР анахыбэу шъоущыгъу зыхэлъ пхъэшъхьэмышъхьэхэм ащыщ. Ащ нэмыкІэу бэу мыщ къыхагъэщы кислотар, пектиныр, железэр, витаминэу С-р. Анахыбэу аужыритІур зыхэлъхэр мыІэрысэ хэфэ льэпкъхэр (ранетыр, семеренкэр, антоновкэр) арых.

АЙВАМ «дубильнэ вещество» зыфаГорэр бэу зэрэхэльыр къе-

Хэта зимык асэхэр тишъолъыр зэрэбайхэ пхъэшъхьэ-мышъхьэхэмрэ мэркіо, цумпэ зэфэшъхьафхэмрэ. Ахэм джыдэдэм ягъо шъыпкъэшъ, ащыщэу узыфаер къахэпхын плъэк ыщт. Илъэс реным тибэдзэршіыпіэхэм ахэр ащыбгъотынхэу щытми, гъэмафэм зигъо хъурэм шіуагъэу иІэр кІымафэм нэс къызэрэщыкІэрэр гъэнэфагъэ.

Мыхэм псауныгъэмкіэ мэхьанэу яіэр зэкіэ къэппчъын плъэкІынэп, ау ащыщхэм

цІыфым ипсауныгъэкІэ федэу къахьырэм, Іэзэкіэ амалэу яіэхэм ягугъу къэтшіы тшіоигъу.

Ары, пхъэшъхьэ-мышъхьэхэм ыкІи маркіохэм, цумпэхэм пкъышъолымкіэ шіуагъэу ахэлъыр бэ, ау ахэр ыкІи ахэм псэу (сокэу) къакіэкіырэр жъугъэу жъугъэфедэным ыпэкіэ яягъэ къышъокіын ылъэкІыщтмэ зыщыжъугъэгъозэн фае. Сыда піомэ щыіэх мыхэм ащыщхэр къызэмы-

ЗэрэІэшІухэм имызакъоу...

ушыхьаты иІэшІугъэ зыфэдэм. Ащ бэу хэлъых железэр, витаминэу С-р ыкІи каротиныр.

КЪУЖЪЫМ шъоущыгъоу хэлъымкІэ мыІэрысэм фэд, ау шІуагъэу иІэр ащ нахь макІ, сыда пІомэ витаминэу ыкІи калиим ищыгьоу къыхагъэщырэр бэп.

ГРАНАТЭМ шьоущыгъур, железэр, фолиевэ ыкІи лимоннэ кислотар бэу хэлъ. Ащ къыкІэкІырэ псым организмэм кІуачІэ къыреты, зэпахырэ узхэм апэуцужьынымкІэ ишІуагъэ къэкІо. ШІум, жъэжъыехэм, нэгъум, кІэтІыйхэм яІэзэгъэнымкІэ ар амалышІоу щыт.

ЖЪГЪЫРБЭМ (крыжовникым) шъоущыгъубэ хэлъ, органическэ кислотэхэмкІэ, калиим ищыгъукІэ бай.

СМОРОДИНЭ ШІУЦІЭР витаминэу С-мкІэ анахь мэркІо байхэм ащыщ. Ащ бэу хэлъых железэр, калиир, органическэ кислотэхэр, шъоущыгъур. Іэзэным ылъэныкъокІэ мыр агъэфедэ нэгъу-кІэтІый узхэм ыкІи пэтхъу-Іутхъум апае. Смородинэ

шІуцІэр дэгъу пкъышъолым кІуачІэ иІэнымкІи.

СМОРОДИНЭ плъы-ЖЬЫР зэрэтекІырэ щыІэп шІуцІэм, ау мыщ железэу, витамин С-у хэльхэр бэкІэ нахь макІэх.

ЦУМПЭМ, МАЛИНЭМ анахьыбэу ахэлъыр шъоущыгъур, витаминэу С-р ыкІи клетчаткэр ары. Мы мэркІо льэпкъхэр къызэмыкІурэ кІэлэцІыкІухэр щыІэхэшъ, уфэсакъызэ ахэр яптын-хэ фае. Пэтхъу-Іутхъу хъугъэхэм, -есеІк мехеалаахехысыан сІнан гъэнымкІэ мыхэр дэгъу дэдэх.

ОБЛЕПИХЭР адрэ маркІохэм зэратекІырэр дагъэр бэу зэ-

рэхэльыр ары. Джащ фэдэу ар бай аскорбиновэ кислотамкІэ ыкІи каротинымкІэ. Іэзэным ыльэныкьокІэ ар загьэфедэрэр нэгъу-кІэтІый узхэм апай. КЪЫПЦІЭР, ЧЭРЭЗЫР,

АБРИКОСЫР, КЪЫЦЭР баих шъоущыгъукІэ, минеральнэ вещество зэфэшъхьафхэмкІэ, органическэ кислотэхэмкІэ. Абрикосымрэ къыцэмрэ калиир ыкІи каротиныр бэу ахэлъ, пхъэгулъым — железэр.

Абрикосыр

Медицинэм мыр чъыгым къыпыкіэгъакіэуи гъэгъугъзуи щагъзфедэ. Калиир ыкій железэр мыщ бэу зэрэхэлъхэм фэшІ бзыльфыгъэ лъэрмыхьэхэм ыкіи лъы макіэ зыкіэтхэм (анемие зиІэхэм) ашхын фаеу щыт. Мы пхъэшъхьэ-мышъхьэр лъэшэу къашъхьапэ гу-лъынтфэ уз зиІэхэм.

- * Абрикос гьэгьугьэр (курагар) ашхынэу араІо гум тэрэзэу Іоф ымышІэмэ, льыр тэрэзэу пкъышъолым къыщемыкІокІымэ, гуузым зэреІазэхэрэ Іэзэгъу уцхэр бэу зыгъэфедэхэрэм, инфаркт зиІагьэхэм, нэмыкІхэми.
- * Абрикосым къыкІэфыгъэ псыр (сокыр) зэпахырэ узхэм организмэр апэуцужьынымкІэ кІуачІэ къезытырэ амалышІоу щыт, адэбз узми ар пэшІуекІо, псыфалІэ умылІэнымкІи, температурэр ебгьэхынымкІи амалышІу мэхъу.

Шъуфэсакъ! Шъоущыгъур бэү зэрэхэлъым къыхэкІэү (процент 20) абрикосым ыкІи ащ ипс фэсакъынхэ фае шъоущыгъу уз зиІэхэр.

Зэрэбгъэфедэщтыр, зыбгъэфедэщтыр

Анемием, гу-лъынтфэ узхэм, жъэжъыехэм агъэгумэкІыхэрэм

ІэзэкІэ амалэу

* Мы узхэм ащыщ зиІэхэм мафэ къэс абрикосым къыкІэфыгъэ псы (сок) стэчан-стэчанитІу ешьохэзэ ашІымэ, ишІуагъэ къэкІощт.

* Мы дэдэр дэгъу зынэхэм къащыкІагъэхэмкІи.

Атеросклерозыр

* ЛыупкІатэмкІэ е миксерымкІэ бгъэушкъоищт абрикос гьэгьугьэ грамми 100. Мафэм 2 - 3 джэмышхышъхьэ зырызэу ар пшхызэ пшІыщт.

Зыгу узыхэрэм ыкІи штоущыгту уз зиІэхэм

* Абрикос гъэгъугъэу грамм 50 пштэнышъ, лыупкІатэм къыдэбгъэкІышт. Аш хэбгъэхьощт псы гъэжсьогьэ стэчан ыкІи сыхьати 2 — 4 щыбгъэтыщт. Стэчаным ызыныкъо фэдиз ибгъахъозэ мафэм щэгьогогьо уешьозэ пшІыщт.

Мафэ къэс абрикос гч гъэ грамм 50 — 70-рэ пшхымэ

Пщэрыщэ хъухэрэм

* Абрикос гъэгъугъэ грамм 300-р лыупкІатэм дэбгьэкІынышъ, ащ хэпкІэщт абрикосыпс (сок) литрэныкъор. Зы мэфэ хэхыгъэ горэм ащ нэмыкІ умышхэу плІэгьогогьо ар пшхыщт. Тхьамафэм зэ арэущтэу пшІын фае.

Косметикэр

Нэгушъом

дагъэр къыхэкІэу щытмэ («жирная кожа» зыфаІорэр)

* Абрикосымрэ (шъуампІэр тепхынышъ) из иПоГугъэмрэ зэфэдизэу зэхэплъхьанхэшъ, дэгьоу зэхэбгьэкІухьанхэшь, шыпфэшт. Такъикъ 20-рэ ар нэгушъом тебгъэлъынышъ, псы фабэкІэ зыптхьакІыщт.

ПсынкІзу гъушъз хъурэ нэгушъор

(«сухая кожа» зыфаІорэр)

Ар нахь шъабэ хъуным фэшІ кІэнкІэ кургъур хэбгъэкІухьащт щайджэмышхым из абрикосым къыкІэпфыгъэ псым (сокым). А зэхэгьэкІухьагьэр нэгушьом дэгьоу хэбгьахьэзэ щыпфэщт. Такъикъ 20 зытешІэкІэ, псы фабэкІэ зыптхьакІыщт.

Хъырбыдзыр

Мыр зэрэіэшіум имызакъоу, ціыфым ипсауныгъэкіи шіогъабэ хэлъэу агъэунэфыгъ, уз зэфэшъхьафхэм яІэзэгъэнымкіэ амалышіоу щыт.

Къупшъхьэ зэрытыпІэхэр мэузыхэмэ

* Мафэ къэс пшхын фае къэрапыз бзыгьи 3 - 4. A μ дыкІыгьоу врачым къыгъэнэфэгъэ Іэзэгъу уцхэми уяшьощт.

Атеросклерозыр

* Мафэхэр бгъэнэфэнхэ фае: пцэжьыем хэшІыкІыгьэхэр, кьое гьэушкьоигьэр (творог), мыІэрысэр, хъырбыдзыр зыщыпшхыхэрэр (ахэм анэмыкІ зымыгьэфедэхэрэ мафэхэр). Къэрапызым «имафэ» къызысырэм килограммрэ ныкъорэ пихын фае, тфэгьогогьо ар пшхыным тебгошэнышъ.

КІэтІый гъумыр етагъэмэ е пщыгъэмэ

* Къэрапыз кІышьо гъэгъугъэ ыкІи жъгьзеу упкІэтэгьэ грамми 100-м кІэпкІэщт псы гъэжьогьэ стэчанитІу ыкІи мэучъыІыфэ щыбгъэтыщт. Ар кІэбгьэчьыжьынышь, мафэм стэчанныкьо зырызэу плІэгьогогьо уешьощт.

Шъхьэузыр

* МыщкІэ ІэпыІэгъушІоу щыт хъырбыдзыр. ГъонткІогъуантк Гоу ащ ипс стэчанитІу ипшъущт.

* Хъырбыдз шъомпІэ Іужъур натІэм ыкІи дэбжьыкъухэм атеплъхьэу дэгьоу кІаппхэмэ, ишІуагьэ къэкІощт.

Гушъхьабжэ уиІэмэ

* Хъырбыдзыпсыр ащкІи ІэпыІэгьу къыпфэхьущт. Зы стэчаным изэу ащ узешьорэм, гушъхьабжэр текІыщт.

Зэз щэрыбым, зэзкІуапІэхэм мыжьо арыхъуагъэмэ

* Пчэдыжьышхэм ыкІи пчыхьэшъхьашхэм хъырбыдз килограммныкъо зырыз пшхымэ дэгъу. Ау щэджэгъуашхэм псы чъыІэ зыгъэ (фильтрэм кІэгъэкІыгъэ) уешъощт, нэмыкІ пшхыщтэп.

Гульынтфэ уз (ишемическая болезнь сердца) зиІэхэм

* Зы хъэрбыдзым (мыин дэдэм) псыр (сокыр) къыкІэпфынышь, ащ хэбгьэхьощт мыІэрыситІум къакІэкІыгьэ псыр. Мафэ къэс а зэхэгьэкІухьагьэм ϕ эдэу стэчанитIу ипшъузэ пшІыщт.

МашІом ыстыгъэм

* Хъырбыдзыпс гъэщтыгъэ такъыр машІом ыстыгьэм тепльхьэмэ, мэфи 2 - 3-кIэ ар хьужьышт.

Къупшъхьэшъэбэ узыр (остеохондрозыр)

* Мы узыр зиГэхэмкГи зы ГэзэкІэ амал къыхэдгъэщын. Градус 37-рэ зыІыгь псэу ваннэм игъэхъуагъэм хэпкІэщт содэ грамм 200 зыхэгьэкІухьэгьэ псыр ыкІи ащ хэплъхьащт грамм 200 — 300 фэдиз хъурэ хъырбыдз бзыгьэ (шъуампІэр темыхэу). Такъикъ 20-рэ ащ ухэлъыщт. Зы мафэ тешІэмэ, ятІонэрэ мафэм арэущтэу пшІызэ, гьогогьу 15 ащ фэдэ псыр бгьэфедэмэ, узыр хэжъукІыщтэу ары народнэ медицинэм къызэриІорэр.

Косметикэр

Зэльэнэу ежьэгьэ нэгушьом

* Хъырбыдзыпс джэмышхышъхьитТур хэпкІэщт коц хьаджыгьэ джэмышхышьхьэм ыкІи дэгьоу зэхэбгьэкІухьанышь, нэгушьом ыкІи пшьашьом ащыпфэщт. Такъикъ 15-рэ тебгъэлъыщт.

ПсынкІзу гъушьэ хъурэ нэгушъор

* Ар нахь шъабэ мэхъу хъырбыдыпсым хэгьэогьэ бзыуцыфымкІэ плъэкІы хъумэ е къэрапыз бзыгъэ пІокІэ цІыкІур щыпфэ хъумэ.

Гъэмафэм жъугъэу щыІэ пхъэшъхьэ-мышъхьэхэм, цумпэ лъэпкъхэм шlyaгъзу ахэлъыр къызыфэжъугъэфед. Псауныгъэ хэти иІэнэу тыфэлъаІо.

> Зыгъэхьазырыгъэр ЖАКІЭМЫКЪО Аминэт.

Адыгэ Республикэм и Закон

Фэтэрыбэу зэхэт унэхэр Іахь зэхэлъ шіыкіэм тетэу зэрагъэпсыхэрэм ыкіи амыгъэкощырэ нэмыкі псэуалъэхэм зэралъыплъэхэрэмкіэ ищыкіэгьэ документхэр ухэсыгьэнхэм епхыгьэ полномочиехэр зэрагьэцакіэхэрэм ехьыліагь

Адыгэ Республикэм и Къэралыгьо Совет — Хасэм 2012-рэ ильэсым мэкьуогьум и 20-м ыштагь

ищыкІэгъэ документхэр ухэсыгъэнхэм епхыгъэ полномочиехэр зэрагъэцакІэхэрэм ехьылІагъ» зыфиІоу кІагъэ хъуным епхыгъэу щыт мы Законыр.

А 1-рэ статьяр. Фэтэрыбэу зэхэт унэхэр Іахь зэхэль шІыкІэм тетэу зэрагьэпсыхэрэм ыкІи амы- Республикэм иминистрэхэм я Кабинет сухэсых.

Федеральнэ законэу N 214-р зытетэу «Фэтэрыбэу зэхэт гъэкощырэ нэмык I псэуальэхэм зэральыпльэунэхэр Іахь зэхэль шІыкІэм тетэу зэрагьэпсыхэрэм ыкІи хэрэмкІэ ищыкІэгъэ документхэр ухэсыгъэнхэм хъурэр амыгъэкощырэ нэмык I псэуалъэхэм зэралъыплъэхэрэмк Iэ епхыгъэ полномочиехэр зэрагъэцак Iэхэрэм ехьылІагъ

Фэтэрыбэу зэхэт үнэхэр Іахь зэхэль шІыкІэм тетэу 2004-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 30-м аштагъэр гъэцэ- зэрагъэпсыхэрэм ыкІи амыгъэкощырэ нэмыкІ псэуалъэхэм зэралъыплъэхэрэмкІэ ищыкІэгъэ документхэу а унэхэм ягъэпсын зиІахь хэлъхэм къатын фаехэр Адыгэ

Я 2-рэ статьяр. Мы Законым кІуачІэ иІэ зы-

Официальнэу къызыхаутырэм ыуж мэфипшІ зытешІэкІэ мы Законым кІуачІэ иІэ мэхъу.

> Адыгэ Республикэм и ЛІышъхьэу ТХЬАКІУЩЫНЭ Асльан

къ. Мыекъуапэ, мэкъуогъум и 28-рэ, 2012-рэ илъэс

Адыгэ Республикэм и ЛІышъхьэ и Указ

Пщыныжь зытельхэм афэгьэгьугьэным иІофыгьохэмкІэ Комиссиеу Адыгэ Республикэм и Ліышъхьэ дэжь щызэхэщагьэм хэтхэм зэхъокіыныгъэ афэшіыгъэным ехьыліагъ

Урысые Федерацием и Президент и Указэу N 1500-р зытетэу «Урысые Федерацием ишъолъырхэм пщыныжь зытельхэм афэгъэгъугъэнымкІэ комиссиехэу ащызэхэщагъэхэм яхьылІагъ» зыфиІоу 2001-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 28-м къыдэкІыгъэм тегъэпсыхьагъэу унашъо сэшІы:

- 1. Пщыныжь зытелъхэм афэгъэгъугъэным иІофыгъохэмкІэ Комиссиеу Адыгэ Республикэм и ЛІышъхьэ дэжь щызэхэщагъэу Адыгэ Республикэм и ЛІышъхьэ и УказкІэ ухэсыгъэ хъугъэм мыщ фэдэ зэхьокІыныгъэхэр фэшІыгъэнхэу:
- 1) Комиссием Хь. Хь. Гъуагъор, В. Хь. Зэфэсыр, А. Хь. Къулэр, Л. Хь. Мамыир, М. Хь. ХъутІыжъыр хэгъэкІыгъэнхэу;
- 2) мы къыкІэлъыкІохэрэр Комиссием хэгъэхьэгъэнхэу:
- а) Березин Геннадий Николай ыкъор, Адыгэ Республикэм хэгъэгу кІоцІ ІофхэмкІэ и Министерствэ иполицие (общественнэ порядкэр къзухъумэгъэнымкІэ) ипащэ игуадз;
- организациеу «Адыгэ Республикэм ибзылъфыгъэхэм я Союз» зыфи орэм итхьамат;
- в) Мамый Алый Сэлэтчэрые ыкъор, Адыгэ Республикэм и Адвокат палатэ ипрезидент, урысые общественнэ организациеу «Урысыем июристхэм я Ассоциацие» зыфиІорэм и Адыгэ къутамэ хэт;
- г) Сихъу Хьазрэт Руслъан ыкъор, апшъэрэ гъэсэныгъэ зыщарагъэгъотырэ федеральнэ къэралыгъо бюджет уч-

реждениеу « Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетыр» зыфиІорэм технологиехэмкІэ, машинэхэмкІэ ыкІи гъомылапхъэхэм якъыдэгъэкІынкІэ агъэфедэрэ оборудованиемкІэ икафедрэ ипащ, профессор;

- д) Усачева Любовь Алексей ыпхъур, псауныгъэм б) Дорошенко Светланэ Василий ыпхъур, общественнэ икъэухъумэн иІофышІэхэм япрофсоюз и Адыгэ республикэ организацие итхьамат.
 - 2. ЗыкІэтхэхэрэ мафэм щыублагъэу мы Указым кІуачІэ иІэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и ЛІышъхьэу ТХЬАКІУЩЫНЭ Асльан

къ. Мыекъуапэ, бэдзэогъум и 10, 2012-рэ ильэс N 151

Адыгэ Республикэм ІофшІэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкІэ и Министерствэ иунашъу

Къэралыгъо пшъэрылъым игъэцэкіэнкіэ Адыгэ Республикэм Іофшіэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкіэ и Министерствэ и Административнэ регламентэу «Зыныбжь икъугъэхэу япсауныгъэ изытетк!э узылъыплъэн фаеу щытхэм япхыгъэ Іофш!эныр Адыгэ Республикэм щызэхэщэгъэныр» зыфиюрэр ухэсыгъэным фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъоу N 138-р зытетэу «Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ игъэцэкІэкІо органхэм къэралыгъо фэІо-фашІэхэм язэшІохынкІэ административнэ регламентхэр зэрэзэхагъэуцохэрэ ыкІи зэраухэсыхэрэ шІыкІэм ехьылІагь» зыфиІоу 2011-рэ илъэсым бэдзэогъум и 12-м аштагъэм тегъэпсыхьагъэу унашьо сэшІы:

- Республикэм ІофшІэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкІэ и Министерствэ и Административнэ регламентэу «Зыныбжь икъугъэхэу япсауныгъэ изытеткІэ узылъыплъэн фаеу щытхэм япхыгъэ ІофшІэныр Адыгэ Республикэм щызэхэщэгъэныр» зыфиІорэр ухэсыгъэнэу.
- 2. Къэбар-правовой отделым (О. В. Долголенкэм):
- Адыгэ Республикэм ІофшІэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкІэ и Министерствэ исайт ыкІи Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ игъэцэк ІэкІо органхэм яофициальнэ сайт мы унашъор къаригъэхьанэу;
- гъэзетхэу «Советскэ Адыгеимрэ» «Адыгэ ма-1. Къэралыгьо пшъэрыльым игъэцэк Іэнк Іэ Адыгэ къэмрэ», джащ фэдэу мазэм зэ къыдэк Іырэ сборникэу «Адыгэ Республикэм изаконодательствэ зэхэугъоягъэхэр» зыфиІорэм къыхаутыным пае мы унашьор аІэкІигъэхьанэу;
 - Урысые Федерацием исубъектхэм яшэпхъэ правовой актхэм яфедеральнэ регистрэ хагъэхьаным пае мы

унашьор Урысые Федерацием юстициемкІэ и Министерствэ и ГъэІорышІапІэу Адыгэ Республикэм щыІэм фигъэхьынэу.

- 3. Министрэм иапэрэ гуадзэу А. Т. Осмэным унашъом игъэцэкІэн зэрэкІорэм лъыплъэнэу пшъэрылъ фэшІы-
- 4. Официальнэу къызыхаутырэм ыуж мэфипшІ зытешІэкІэ мы унашъом кІуачІэ иІэ мэхъу.

Министрэу Наталья ШИРОКОВА къ. Мыекъуапэ,

мэкъуогъум и 25-рэ, 2012-рэ илъэс N 126

Адыгэ Республикэм ІофшІэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэк Іэ и Министерствэ иунашъу

Адыгэ Республикэм Іофшіэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкіэ и Министерствэ и Административнэ регламентэу «Кіэлэціыкіухэм языгъэпсэфынрэ япсауныгъэ игъэпытэнрэ язэхэщэн» зыфиіорэм иухэсын ехьыліагъ

ехьылІагь» зыфиІоу 2010-рэ ильэсым бэдзэогьум и 27-м, Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъоу N 138-р зытетэу «Адыгэ Респуоликэм икъэралыгъо хабзэ игъэцэкІэкІо органхэм къэралыгъо пшъэрылъхэм ягъэцэкІэн ыкІи къэралыгъо фэІо-фашІэхэр афызэшІохыгъэнхэм япхыгъэ административнэ регламентхэр зэрэзэхагъэуцохэрэ ыкІи зэраухэсыхэрэ шІыкІэм ехьылІагъ» зыфиГоу 2011-рэ илъэсым бэдзэогъум и 12-м аштагъэм ыкІи Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашьоу N 218-р зытетэу «Адыгэ Республикэм ІофшІэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкІэ и Министерствэ иІофыгъохэр» зыфиІоу 2009-рэ илъэсым шэкІогъум и 12-м къыдэкІыгъэм атегьэпсыхьагъэу **унашьо сэшІы**:

- 1. Адыгэ Республикэм ІофшІэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкІэ и Министерствэ и Административнэ регламентэу «КІэлэцІыкІухэм языгъэпсэфынрэ япсауныгъэ игъэпытэнрэ язэхэщэн» зыфиІорэр ухэсыгъэнэу.
- 2. Адыгэ Республикэм социальнэ лъэныкъомк ја ц јыфхэм яфэІо-фашІэхэр зыгъэцэкІэрэ къэралыгъо учреждениехэм, а министерствэм къепхыгъэу щытхэм яІэшъхьэтетхэм кІэлэцІыкІухэм языгъэпсэфынрэ япсауныгъэ игъэпытэнрэкІэ ІофшІэныр Административнэ регламентым тетэу зэхащэнэу.
- 3. Адыгэ Республикэм икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Къэралыгъо ыкІи муниципальнэ фэІо-фашІэхэр афызэшІохыгъэнхэмкІэ Гупчэр» зыфиІорэм идиректор хьоныгъэмрэкІэ и Министерствэ иунашъоу N 142-р зы-

- социальнэ хэхьоныгъэмрэкІэ и Министерствэ исайт ыкІи Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ игъэцэкІэкІо органхэм яофициальнэ Интернет-сайт аригъэхьанэу;
- мы унашъор гъэзетхэу «Советскэ Адыгеимрэ» «Адыгэ макъэмрэ», джащ фэдэу мазэм зэ къыдэкІырэ сборникэу «Адыгэ Республикэм изаконодательствэ зэхэугъоягъэхэр» зыфиІохэрэм къыхаутыным пае аІэкІигъэ-
- Урысые Федерацием юстициемкІэ и Министерствэ и ГъэІорышІапІэу Адыгэ Республикэм щыІэм мы унашьор УФ-м исубъектхэм янормативнэ правовой актхэм яфедеральнэ регистрэ хагъэхьаным пае ІэкІигъэхьанэу.
- 5. Мы унашъом игъэцэкІэн зэрэкІорэм иуплъэкІун министрэм иапэрэ гуадзэу А.Т. Осмэныр фэгъэзэгъэнэу. 6. Мы къыкІэлъыкІохэрэм кІуачІэ ямыІэжьэу лъы-
- Адыгэ Республикэм ІофшІэнымрэ социальнэ хэхьоныгьэмрэкІэ и Министерствэ иунашьоу N 103-р зытетэу «КІэлэцІыкІухэм языгъэпсэфынрэ япсауныгъэ игъэпытэнрэ язэхэщэн ехьылІагъ» зыфиІорэ Административнэ регламентыр ухэсыгьэным ехьылІагь» зыфиІоу
- 2010-рэ илъэсым мэлылъфэгъум и 20-м къыдэкІыгъэм; Адыгэ Республикэм ІофшІэнымрэ социальнэ хэ-

Федеральнэ законэу N 210-р зытетэу «Къэралыгъо путевкэхэр аратынхэм пае цІыфхэм документхэр къы- тетэу «КІэлэцІыкІухэм языгъэпсэфынрэ япсауныгъэ игъэыкІи муниципальнэ фэІо-фашІэхэр ягъэгъотыгъэнхэм зэраІахыщтхэ шІыкІэм епхыгъэ ІофшІэныр зэхищэнэу. пытэнрэ язэхэщэн ехьылІагъ» зыфиІорэ Администра-4. Къэбар-правовой отделым (О. В. Долголенкэм): тивнэ регламентыр ухэсыгъэным ехьыл агъ» зыфи оу — мы унашъор Адыгэ Республикэм ІофшІэнымрэ 2010-рэ илъэсым жъоныгъуакІэм и 25-м къыдэкІыгъэм;

- Адыгэ Республикэм ІофшІэнымрэ соци хэхьоныгъэмрэкІэ и Министерствэ иунашъоу N 183-р зытетэу «КІэлэцІыкІухэм языгъэпсэфынрэ япсауныгъэ игъэпытэнрэ язэхэщэн ехьылІагъ» зыфиІорэ Административнэ регламентыр ухэсыгъэным ехьылІагъ» зыфиІоу 2010-рэ илъэсым мэкъуогъум и 22-м къыдэкІыгъэм;
- Адыгэ Республикэм ІофшІэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкІэ и Министерствэ иунашьоу N 313-р зытетэу «КІэлэцІыкІухэм языгьэпсэфынрэ япсауныгьэ -инимдА еqоІифиє «атаІлиас» зіфиІорэ Административнэ регламентыр ухэсыгъэным ехьылІагь» зыфиІоу 2010-рэ илъэсым шэкГогъум и 1-м къыдэкГыгъэм;
- Адыгэ Республикэм ІофшІэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкІэ и Министерствэ иунашъоу N 123-р зытетэу «КІэлэцІыкІухэм языгъэпсэфынрэ япсауныгъэ -инимдА еqоІифив «атаІлиах» зыфиІорэ Административнэ регламентыр ухэсыгъэным ехьылІагъ» зыфиІоу 2011-рэ илъэсым мэкъуогъум и 6-м къыдэкІыгъэм.

7. Официальнэу къызыхаутырэм ыуж мэфи 10 зытешІэкІэ мы унашъом кІуачІэ иІэ мэхъу.

Министрэу Наталья ШИРОКОВА

къ. Мыекъуапэ, мэкъуогъум и 28-рэ, 2012-рэ илъэс

Зэхэзыщагъэр:

Адыгэ
Республикэм льэпкь ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралхэм ащыпсэурэ тильэпкьэгьухэм адыряІэ зэпхыныгьэхэмкІэ ыкІи къэбар жъугъэм иамалхэмкІэ и Комитет Адресыр: ур.Крестьянскэр, 236

Редактор шъхьаІэм ипшъэрылъхэр зыгъэцакІэрэр иапэрэ гуадзэу

> АУЛЪЭ Руслъан

ПшъэдэкІыжь зыхьырэ секретарыр ХЪУРМЭ Хъусен

Редакциер зыдэщыГэр: 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр: приемнэр: 52-16-79,

редактор шъхъаІэм иапэрэ гуадзэр: 52-49-44,

редактор гуадзэрпшъэдэк Іыжь зыхырэ секретарыр: 52-16-77.

E-mail: adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьатыгъэр: Урысые Федерацием

Урысые Федерацием хэутын ІофхэмкІэ, телерадиокъэтын-хэмкІэ ыкІи зэльы-ІэсыкІэ амалхэмкІэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чІыпІэ гъэІорышІапІ, зэраушыхьатыгъэ номерыр ПИ № ТУ 23-00916

Зыщыхаутырэр

ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

> Пчъагъэр 4160 Индексхэр 52161 52162 Зак. 2303

Хэутыным узщыкІэтхэнэу щыт уахътэр Сыхьатыр 18.00 ЗыщыкІэтхэгъэхэ уахътэр Сыхьатыр 18.00

сає σ сає

НэгушІоу апэгъокІы

1972-рэ илъэсым къыщыублагъэу ЕмтІыль Аминэт Щынджые дэт почтэм Іоф щешІэ. Тэхъутэ-

Нэгушіоу къыоплъырэ ціыфым удэгущыіэныр нахь іэшіэх. Уигупшысэхэр мыгъэунэфыгъэхэми, укъызэхишіыкіы зэрэшіоигъом фэші узэрыт чіыпіэм къиуцуагъэу къызыщыогъэхъу. Гукіэгъу хэлъэу лэжьэным, псэуным афэгъэсагъэшъ, упчіэжьэгъу зышіыхэрэр кіэгъожьыхэрэп.

мыкъуае зы илъэсэ зэрэщылэжьагъэр къызыдэплънтэкlэ, Аминэт щы Іэныгъэ гъогоу къык Іугъэр зэбгъэпшэщтыр умыш Ізу ухэщэтык Іы.

Унэгъо Іужъум щапІугъ. Мэшэлахь, зэшыпхъу Абрэджхэр зым зыр нахь дэхэжьэу къуаджэм дэсыгъэх, шІукІэ ашіэщтыгъэх. Аминэт унагъо зехьэм ишъхьэгъусэу ХьакІмафэ кіэлэегъэджагъ, зэгуры-Іоныгъэ ахэлъэу зэдэпсэу-

щтыгъэх. КІэлитІу зэдапІугъ. ТІахьир кІэлэегъэджэ шІэныгъэхэмкІэ кандидат, Краснодар дэт апшъэрэ еджапІэм Іоф щешІэ. Зухра ГъукІэлІмэ яныс. Гуманитар ушэтынхэмкІэ Адыгэ республикэ институтым Іоф щешІэ, социологическэ шІэныгъэхэмкІэ канлилат.

«Аминэт тигъэзет иныбджэгъушЈу» къэсэІокІэ икъущтэп. Ащ ишЈуагъэкІэ цІыфхэм яфэІо-фашІэхэр къуаджэм дэгъоу щагъэцакІэх. Хэгъэгу зэошхом иветеранзу Бэгугъэ Айдэмыркъан щынджые почтэм ипащэу Аминэт Іоф ышІэнэу ригъээжьэгъагъ. Айдэмыркъан къызыщытхъужьыныр икІэсагъэп, арэу щытми, тхылъ

тъэшІэгъонмэ Аминэт ащыгъуаз.
Почтальонхэм яІофшІэн къызэреІыхыгъэр, гъэзетхэр къизытхыкІырэмэ япчъагъэ нахь макІэ зэрэхъурэр, нэмыкІхэри Аминэт игужаох. Тхьаусыхэныр ишэнэп,

хъурэр, нэмыкІхэри Аминэт игукъаох. Тхьаусыхэныр ишэнэп, ціыфмэ шІу афишІэ зэрэшІоигьор ишэн-зекІуакІэхэм ахэольагьо. ГукІэгьоу хэльыр икъоджэгьухэм альэгъу, ицІыфыгъэ уасэ фашІы, агьэльапІэ. Аминэт имэфэкІ мафэ зэрэхигъэунэфыкІырэр тэшІэшъ, тигуапэу тыфэгушІо, инасып зыдильэгъужьэу щыІэнэу, бэгъашІэ хъунэу Тхьэм тыфелъэІу. Опсэу, Аминэт!

фэптхынэу тефэщтыгъэу Аминэт

стхэм язэхэкъутэн хэлажьэщтыгъ.

Пыим итехэкІо дзэкІолІхэр Щын-

джые дафыжьынхэ амылъэкІэу со-

ветскэ дзэкІолІхэр зы мазэ фэди-

зэ къуадэжэм иГэгъо-благъохэм

аІутыгъэх. Щынджые шъхьафит

зышІыжынты дзэкІолІмэ Айдэмыр-ктан ащыщыгъ. Ащ фэдэ ктыбар

Хэгъэгу зэошхом илъэхъан А. Бэгугъэр тидзэкІолІхэм ахэтэу фаши-

ылъытэщтыгъ.

Сурэтым итыр: **ЕмтІыль Аминэт.**

ФУТБОЛ. ЯТІОНЭРЭ КУПЫР

ЕшІэкІэшІур къыгъотыщта?

2012 — 2013-рэ илъэс ешІэгъур бэдзэогъум и 16-м аублагъ. «Зэкъошныгъэр» Новочеркасскэ щыІукІагь чІыпІэ командэу «Митосым». Пчъагъэр 1:0-у бысымхэм текІоныгъэр къыдахыгъ. Тикъалэ апэрэ ешІэгъур зэрэщызэхашэрэм фэгъэхьыгъэ зэхахьэм Адыгэ Республикэм физкультурэмкІэ ыкІи спортымкІэ и Комитет итхьаматэ игуадзэу Джармэкъо Юсыф къыщыгущы агъ. ФутболымкІэ илъэс зэнэкъокъур Мыекъуапэ зэрэщаублэрэм фэшІ командэхэм, спортыр зик Іасэхэм къафэгушІуагъ. Футболистхэм ешІэкІэ дахэ къагъэльэгьонэу, къа-

хэу афиІуагь.
Урысыемрэ Адыгеимрэ ягимнхэр стадионым щыІугьэх. «Зэкъошныгъэмрэ» «Энергиемрэ» якапитанхэу Батырбый Русльанрэ Владимир Яцукрэ Урысые Федерациемрэ Адыгэ Республикэмрэ ябыракъхэр стадионым щаІэтыгъэх.

фэгумэкІыхэрэр бэрэ агъэгушІон-

Пъэкlэу яlэр зэфэдэ зыхъукlэ, текlоныгъэр зыхъыгъэ командэм амалэу ыгъэфедагъэр зэбгъашlэ пшlоигъоу уегупшысэ. Хьакlэхэр апэкlэ зилъыхэкlэ нахъ гъэшlэгьонэу ешlэщтыгъэх, къэлапчъэм дэонхэм фэшl псынкlэу загъазэщтыгъ, хэкlыпlэхэр къагъотыщтыгъэх.

Тикъэлапчъэ метрэ 25-рэ фэдизкІэ пэчыжьэхэу командэмэ яфутболистхэр зэутэкІыгъэх. Шап_хъэхэр «Энергием» иешІакІо

«Экъошныгъ» Мыекъуапэ — «Энергия» Волжский — 1:2. Бэдзэогъум и 21-м Мыекъуапэ щызэдешlагъэх.

Зезыщагъэхэр: Ю. Къошк — Шытхьал, В. Бочков — Шъачэ, А. Ширяев — Ставрополь.

«Зэкъошныгъ»: Валиев, Мыкъо, Казаков, Емкъужъ, Батырбый, Датхъужъ (Къуанэ, 78), Жегулин, Нечу-кин (Нартиков,55), Василькин (Такълый, 64), Натхъо (Ешыгуау, 46), Винников (Лучин, 46).

Къэлапчъэм Іэгуаор дэзыдзагъэхэр: Яцук-15, Пронин-63, «Энергия». Жегулин — 78, «Зэкъошныгъ».

ыукъуагъэхэу тэ къытщыхъугъэми, судья шъхьаГэу Къошк Юныс тазырыр ыгъэунэфи, хьакІэхэм Іэгуаор аритыгъ. «Энергием» тазырыр зегъэцакІэм, енэгуягъо, футболист бащэ ыпашъхьэ зэрэщытым къыхэкІэу, тикъэлэпчьэІутэу Аслан Валиевым Іэгуаоу къэбыбырэм лъыплъэнэу игъо имыфагъэкІэ, къыфэмыубытэу хъагъэм ифагъ. ЯтІонэрэ Іэгуаор хьакІэмэ тикъэлапчъэ къызыдадзэм, тиухъумакІохэр «Энергием» ифутболистмэ икъоу алъыплъагъэхэп. Метрэ заулэк Іэ тикъэлапчъэ пэчыжьэхэу командэхэм яфутболистхэр Іэгуаом лъыбанэхэзэ Евгений Прониныр къахэчъи, хъагъэм къыридзагъ.

Метрэ 20-м къыщымык Гэу Игорь Жегулиныр тазырк Гэ «Энергием» икъэлапчъэ дауи, пчъагъэр 1:2 хъугъэ. «Зэкъошныгъэр» хьа-к Гэмэ ябгъапшэмэ, тек Гоныгъэр къыдихын ылъэк Гыщтыгъэу т Горэп. Натхьо Амир апэрэ такъикъ 45-м т Гогъогогъо хъак Гэмэ якъэлапчъэ дэуагъ, джары бысымхэм «Энергием» икъэлэпчъ Гутэу В. Поляковыр хэпш Гык Гэу зэра-

гъэгумэкІыгъэр. «Зэкъошныгъэм» итренер шъхьа Гэу Кобл Анзор футболист заулэ ээблихъугъ. av ешІакІэр нахьышІу хъугъэу пфэІощтыгъэп. Гупчэм щешІэщтыгъэ Р. Батырбыир ухъумэн Іофхэм зэрафигъэзагъэм зыкъигъэшъыпкъэжьыгъэу къытщыхъугъэп. Датхъужъ Адамэ шъобж кънтыращи, ешІапІэм икІыжьыгъ. ТикъэлэпчъэІутэу А. Валиевым, анахь макІэмэ, тІогьогогьо ухьазырыныгъэ дэгъу дэдэ къыгъэлъагъуи, Іэгуаор къызэкІидзэжьыгъ. Е. Прониныр метри 3 фэдизкІэ тикъэлапчъэ пэчыжьэу шъхьэкІэ къызэогъэ Іэгуаом А. Валиевым зылъидзи, кІуапІэ зэрэримытыгъэр дгъэшІэгъуагъэ.

Тифутболистмэ гуетыныгъэ ахэмылъыгъэу пфэІощтэп, ау текІоныгъэр къыдахыным фэхьазырыгъэхэу, ешІэкІэ дэгъу къагъэлъэгъуагъэу тлъытэрэп. Ар къызыпкъырыкІырэм тренерхэм ашъхьэхэр «ыгъэузынхэ» фае.

Пресс-зэІукІэр

«Энергием» итренер шъхьа Гэу Артем Куликовыр Краснодар

щыщ, футбол ешІэщтыгъ. Мэфэ 15-кІэ узэкІэІэбэжьмэ командэм пащэ фэхъугъ. «Энергиер» зэрешІагъэм ыгъэрэзагъэу, командэр ауж къинэрэмэ зэрахэмытыщтыр, Мыекъуапэ текІоныгъэр къызэрэщыдахыгъэм фэшІ лъэшэу зэрэгушІуагъэр къытиІуагъ.

Кобл Анзор пресс-зэІукІэм хэлэжьагъэп. Тренерэу Шыумэфэ Рэмэзан къытиГуагъэр бэп. Клубым идиректор шъхьаГэу Натхьо Адам тикомандэ зэрешГагъэм щыкГэгъабэ хилъэгъуагъ, арэу щытми, «Зэкъошныгъэм» щэгугъы.

«Къыблэм» зэрэщешІагъэхэр

«Торпедо» — «Черноморец» — 1:1, «Мэщыкъу» — «Биолог» — 2:0, СКА — «Дагдизель» — 0:2, «Олимпия» «Алания-Д» — 2:1, «Волгарь» — «Астрахань» — 1:3, «Таганрог» — «Митос» — 1:2, КТГ — «Ангушт» — 0:0.

ЧІыпІ**эу** зыдэщытхэр

Командэхэр чІыпІэу зыдэщыт-хэмрэ очко пчъагъэу яІэмрэ зэтэгьапшэх.

1. «Астрахань» — 9
2. «Дагдизель» — 6
3. «Митос» — 6
4. «Олимпия» — 6
5. «Черноморец» — 4
6. «Ангушт» — 4
7. «Волгарь» — 3
8. «Мэщыкъу» — 3
9. «Энергия» — 3
10. СКА — 1
11. «Алания-Д» — 1
12. «Славянский» — 1
13. «Биолог» — 1
14. «Торпедо» — 1
15. КТГ — 1
16. «Зэкъошныгъ» — 0

17. «Таганрог» — 0. Бэдзэогъум и 26-м «Зэкъошны-гъэр» Астрахань щыГукІэщт чІыпІэ командэу «Астрахань».

Сурэтым итыр: «Зэкъошныгъэмрэ» «Энергиемрэ» футбол зэдешІэх.

> НэкІубгъор зыгъэхьазырыгъэр ЕМТІЫЛЪ Нурбый.